

UCom CJSC
Consolidated Financial Statements
for 2022

Contents

Independent Auditors' Report	3
Consolidated Statement of Financial Position	6
Consolidated Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income	7
Consolidated Statement of Changes in Equity	8
Consolidated Statement of Cash Flows	9
Notes to the Consolidated Financial Statements	10

Tel: +37410 528899
E-mail: bdo@bdoarmenia.am
www.bdoarmenia.am

Yerevan, RA
23/6 Davit Anghat Str.
5 th Floor

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Shareholders of UCom CJSC

Qualified Opinion

We have audited the consolidated financial statements of UCom CJSC (the Company) and its subsidiary (together - the Group), which comprise the consolidated statement of financial position as at 31 December 2022, and the consolidated statement of profit or loss and other comprehensive income, the consolidated statement of changes in equity and the consolidated statement of cash flows for the year then ended, and notes to the consolidated financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, except for the possible effects of matter described in the *Basis for Qualified Opinion* section of our report, the accompanying consolidated financial statements present fairly, in all material respects, the consolidated financial position of the Group as at 31 December 2022, and of its consolidated financial performance and its consolidated cash flows for the year then ended in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRSs).

Basis for Qualified Opinion

The Group's management made correction of material errors occurred in prior periods. The prior period amounts of *Intangible assets and Goodwill, Trade and Other Receivables, Contract Liabilities, Retained Earnings, Revenue, Other Expenses, Foreign Exchange Gains/Losses and Finance Costs* (Note 4) were restated in the accompanying consolidated financial statements.

The accompanying consolidated financial statements do not disclose the consolidated statement of financial position for the earliest comparative period being 1 January 2021.

In our opinion, disclosure of this information is required by IFRS.

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities under those standards are further described in the *Auditor's Responsibilities for the Audit of the Consolidated financial statements* section of our report.

We are independent of the Company in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' *International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards)* (IESBA Code) and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our qualified opinion.

Other Matter

The Company's financial statements for the year ended 31 December 2021 were audited by another auditor, who expressed an unmodified opinion on those statements on 27 December 2022.

Responsibilities of the management and those charged with governance for the consolidated financial statements

Management of the Company is responsible for the preparation and fair presentation of the consolidated financial statements in accordance with IFRSs, and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of consolidated financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the consolidated financial statements, management is responsible for assessing the Company's ability to continue as going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Company or to cease operation, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Company's financial reporting process.

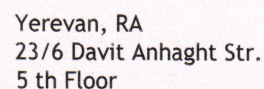
Auditor's Responsibility for the Audit of the Consolidated financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the consolidated financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion.

Reasonable assurance is a high-level of assurance which, however, is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements arise from fraud and error and are considered material if, individually or in aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these consolidated financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the consolidated financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Company's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Conclude on the appropriateness of management's use of going concern basis of accounting and whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Company's ability to continue as a going concern, based on the obtained audit evidence. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the consolidated financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Company to cease to continue as a going concern.

- We communicate with management and those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Vahagn Sahakyan, FCCA
Managing partner

Sergey Yakovlev, FCCA
Engagement partner

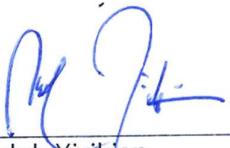
UCom CJSC
Consolidated Statement of Financial Position
as at 31 December 2022

'000 AMD	Note	31 December 2022	31 December 2021 (restated)
Assets			
Property and equipment	10	34,833,028	36,530,756
Intangible assets	11	31,381,809	37,759,882
Right of use assets	12	7,901,834	4,697,720
Prepaid income tax		340,876	340,876
Borrowings provided	13	1,376,893	-
Prepayments and other assets		449,871	656,641
Non-current assets		76,284,311	79,985,875
Inventories	14	1,603,038	1,110,754
Contract assets		158,005	158,669
Trade receivables	23(c)	6,941,406	9,178,767
VAT receivables		316,054	273,676
Prepayments and other assets		365,657	2,003,880
Cash and cash equivalents	15	975,206	2,221,887
Current assets		10,359,366	14,947,633
Total assets		86,643,677	94,933,508
Equity	16		
Share capital		23,903	23,903
Accumulated losses		(24,591,122)	(28,846,001)
Additional paid-in capital		35,084,845	35,084,845
Total equity		10,517,626	6,262,747
Non-current liabilities			
Loans and borrowings	19	38,478,801	7,668,036
Provisions	20	2,344,938	1,868,245
Lease liability	12	5,708,570	3,915,928
Trade and other payables	21	-	3,445,087
Contract liabilities	22	7,537,734	7,998,194
Non-current liabilities		54,070,043	24,895,490
Current liabilities			
Loans and borrowings	19	4,211,927	45,863,063
Other liabilities		120,608	-
Debt securities issued	18	-	2,676,646
Lease liability	12	3,945,037	1,722,394
Trade and other payables	21	12,971,661	12,788,591
Contract liabilities	22	806,775	724,577
Current liabilities		22,056,008	63,775,271
Total liabilities		76,126,051	88,670,761
Total equity and liabilities		86,643,677	94,933,508

UCom CJSC
Consolidated Statement of
Profit or Loss Other Comprehensive Income for 2022

'000 AMD	Note	2022	2021 (restated)
Revenue	5	36,254,172	35,593,599
Other income	6	1,082,860	338,205
Depreciation and amortisation expense		(11,756,116)	(12,832,690)
Impairment of intangible assets		(2,164,266)	(1,577,908)
Personnel expenses		(6,490,068)	(6,057,237)
Reversal of /(Impairment) losses on trade receivables		155,258	(944,584)
Other expenses	7	(15,805,880)	(15,669,132)
Results from operating activities		1,275,960	(1,149,747)
Net foreign exchange gain	8	9,048,207	6,330,872
Finance income	8	9,187	22,581
Finance costs	8	(6,078,475)	(6,029,568)
Net finance income		2,978,919	323,885
Profit/(loss) before income tax	9	4,254,879	(825,862)
Total comprehensive income/(loss) for the year		4,254,879	(825,862)

These consolidated financial statements were approved by management on 15 January 2024 and were signed on its behalf by:

 Ralph Yirikian
 General Director

 Syune Parsyan
 Chief Financial Officer

UCom CJSC
Consolidated Statement of Changes in Equity for 2022

'000 AMD	Attributable to equity holders of the Group			
	Share capital	Additional paid-in capital	Accumulated losses (restated)	Total equity (restated)
Balance at 1 January 2021 (restated)	23,903	35,084,845	(28,020,139)	7,088,609
Loss and total comprehensive loss for the year (restated)	-	-	(825,862)	(825,862)
Balance at 31 December 2021 (restated)	23,903	35,084,845	(28,846,001)	6,262,747
Balance at 1 January 2022	23,903	35,084,845	(28,846,001)	6,262,747
Loss and total comprehensive loss for the year	-	-	4,254,879	4,254,879
Balance at 31 December 2022	23,903	35,084,845	(24,591,122)	10,517,626

UCom CJSC
Consolidated Statement of Cash Flows for 2022

'000 AMD	2022	2021
Cash flows from operating activities		
Cash received from customers, inclusive of VAT	40,496,720	43,149,061
Cash paid to suppliers, inclusive of VAT	(16,010,894)	(17,373,562)
Cash paid to employees, inclusive of taxes	(6,244,209)	(5,744,390)
Payments of taxes other than on income	(4,641,164)	(5,676,178)
Net cash from operating activities	13,600,453	14,354,931
Cash flows from investing activities		
Repayments of borrowings given	-	1,880
Interest received	7,909	20,701
Acquisition of property and equipment	(4,069,824)	(3,084,516)
Proceeds from sales of property and equipment	664	3,748
Acquisition of intangible assets	(2,041,685)	(5,282,759)
Net cash used in investing activities	(6,102,936)	(8,340,946)
Cash flows from financing activities		
Repayments of loans and borrowings (Note 19)	(1,768,090)	(167,023)
Repayment of debt securities issued (Note 18)	(2,370,997)	-
Payment of lease liabilities (Note 12)	(2,032,406)	(2,092,199)
Interest paid	(2,513,852)	(3,077,381)
Net cash used in financing activities	(8,685,345)	(5,336,603)
Net increase/(decrease) in cash and cash equivalents	(1,187,828)	677,382
Cash and cash equivalents at 1 January	2,221,887	1,655,607
Effect of exchange rate fluctuations on cash and cash equivalents	(58,853)	(111,102)
Cash and cash equivalents at 31 December (Note 13)	975,206	2,221,887

Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

Note	Page	Note	Page
INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT	3	15. Cash and cash equivalents	27
1. Reporting entity	11	16. Equity	27
2. Basis of accounting	12	17. Capital management	27
3. Functional and presentation currency	12	18. Debt securities issued	27
4. Significant estimates, judgments and correction of errors	13	19. Loans and borrowings	28
5. Revenue	15	20. Provisions	30
6. Other income	19	21. Contract liabilities	31
7. Other expenses	19	22. Trade and other payables	31
8. Net finance costs	20	23. Fair values and risk management	32
9. Income taxes	20	24. Contingencies	39
10. Property and equipment	22	25. Related parties	40
11. Intangible assets	23	26. Subsidiaries	42
12. Leases	25	27. Basis of measurement	43
13. Borrowings provided	26	28. Significant accounting policies	43
14. Inventories	27	29. New standards and interpretations not yet adopted	56

1. Reporting entity

(a) Armenian business environment

The Group operates in Armenia. Consequently, the Group is exposed to Armenia's economy and financial markets which have emerging market features.

Legal, tax and regulatory regimes are in development stage, with frequent changes and contrasting interpretations, which creates additional difficulties for the business operating in Armenia, in addition to other legal and financial challenges.

Russian Federation (RF) started war against Ukraine on 24 February 2022. EU, USA and a number of other countries imposed economic and politic sanctions on RF, which led to significant issues for its economy.

Taking into account Russia's significant impact on Armenian economy, as well as the fact that Republic of Armenia is a member of Eurasian Economic Union the regional political tensions, international sanctions, volatility of security markets as well as other risks faced by RF may have negative flow on impact on Economy of Armenia.

Such business environment has a significant impact on the Group's operations and financial condition. The Group takes the necessary measures to ensure the stability of the Group's operations, however, due to the unpredictability of developments, the Management does not have the opportunity to give a credible assessment of how such circumstances will affect the financial condition of the Group in the coming years.

The financial statements reflect the Group's assessment of the Group's operations and exposure of the business environment on the financial position. The future business environment can differ of that of expected.

(b) Organisation and operations

UCom CJSC (the "Company") was established in accordance with the legislation of the Republic of Armenia in April 1994 and is the legal successor of Moskva LLC and Araqini Enker LLC. The Company was renamed as UCom LLC on 12 December 2007 following the amendments made in the Company's charter. The Company started its operations on 22 October 2007 while remaining dormant until then. On 15 January 2020 the Company reorganised its legal form from limited liability company to closed joint stock company as defined in the Civil Code of Armenia. UCom LLC was liquidated and a new entity, UCom CJSC, was established, which is the legal successor of UCom LLC.

As at 31 December 2022 the Company's registered address was 8/4 Davit Anhaght street, Yerevan 0069, Republic of Armenia.

On 31 August 2015 the Company obtained control of Orange Armenia CJSC by acquiring 100% of the shares and voting interests of that Company. On 31 March 2016 Orange Armenia CJSC was legally merged to UCom CJSC.

In February 2017 the Company legally merged with its two subsidiaries: Interactive TV LLC and Icon Communications CJSC.

The issued and outstanding ordinary share capital comprises 23,903,447 ordinary shares. All shares have a nominal value of AMD 1.

The Company's principal activity is the provision of mobile telecommunication, broadband and wireless internet, digital television and landline digital telephony services in the Republic of Armenia, as well as data transmission and hosting services. The Company also sells communication equipment to corporate and individual customers. On 7 June 2018 the Company established a new entity UPay CJSC (the "Subsidiary"). UPay CJSC is a 100% subsidiary of the Company.

The Subsidiary's principal activities are provision of collection services, e.g. collection of utility, loan, state budget payments from customers on behalf of service providers and provision of loans on behalf of credit organisations through its 42 branches.

The Group does not have ultimate controlling party. Related party transactions are disclosed in Note 25.

2. Basis of accounting

(a) Statement of compliance

These consolidated financial statements have been prepared in accordance with International Financial Reporting Standards ("IFRSs").

(b) Going concern

The consolidated financial statements have been prepared on a going concern basis, which assumes that the Group will be able to discharge its liabilities including the mandatory repayment terms of the banking facilities.

As at 31 December 2022 Group's current liabilities exceeded current assets by AMD 11,696,642 thousand.

The Company has restructured/refinanced the loans with banks, shareholders and related parties subsequent to 31 December 2022, prolonging the repayments till 2024-2028. Management is confident that the Group will be able to refinance remaining bank facilities, overdue and falling due in 2023, and that the shareholders and other related parties will not request the repayment of the borrowings in the foreseeable future.

Based on these factors, management has a reasonable expectation that the Group has and will have adequate resources to continue in operational existence for the 12 months following the date of approval of these financial statements. Accordingly, management believes that there is no significant uncertainty with regards to Group's ability to continue as going concern.

3. Functional and presentation currency

The national currency of the Republic of Armenia is the Armenian Dram ("AMD"), which is Group's functional currency and the currency in which these consolidated financial statements are presented. All financial information presented in AMD has been rounded to the nearest thousand, except when otherwise indicated.

4. Significant estimates, judgments and correction of errors

The preparation of consolidated financial statements in conformity with IFRSs requires management to make judgments, estimates and assumptions that affect the application of accounting policies and the reported amounts of assets, liabilities, income and expenses. Actual results may differ from those estimates.

Estimates and underlying assumptions are reviewed on an ongoing basis. Revisions to accounting estimates are recognised in the period in which the estimates are revised and in any future periods affected.

Information about critical judgments in applying accounting policies that have the most significant effect on the amounts recognised in the consolidated financial statements and assumptions and estimation uncertainties that have a significant risk of resulting in a material adjustment within next financial year is included in the following notes:

- Note 2(b) - assumptions relating to Group's ability to continue as a going concern
- Note 5 - determination of significant financing component on advances received under IRU contracts; determination of collectability of revenue from terminated contracts;
- Note 12 - determination of lease term and incremental borrowing rate;
- Note 27(h)(iii) - useful lives of property and equipment;
- Note 11 - key assumptions in the testing of non-current assets for impairment;
- Note 20 - key assumptions in the estimation of dismantling provision;
- Note 23(c) - measurement of ECL allowance for trade receivables and contract assets: key assumptions in determining the weighted-average loss rate;
- Note 9 - non-recognition of deferred tax assets;
- Note 11 - determination of the spectrum fee upfront payments as intangible assets with indefinite useful lives.

Measurement of fair values

A number of the Group's accounting policies and disclosures require the measurement of fair values, for both financial and non-financial assets and liabilities.

When measuring the fair value of an asset or a liability, the Group uses market observable data as far as possible. Fair values are categorised into different levels in a fair value hierarchy based on the inputs used in the valuation techniques as follows.

- *Level 1*: quoted prices (unadjusted) in active markets for identical assets or liabilities.
- *Level 2*: inputs other than quoted prices included in Level 1 that are observable for the asset or liability, either directly (i.e. as prices) or indirectly (i.e. derived from prices).
- *Level 3*: inputs for the asset or liability that are not based on observable market data (unobservable inputs).

If the inputs used to measure the fair value of an asset or a liability might be categorised in different levels of the fair value hierarchy, then the fair value measurement is categorised in its entirety in the same level of the fair value hierarchy as the lowest level input that is significant to the entire measurement.

The Group recognises transfers between levels of the fair value hierarchy at the end of the reporting period during which the change has occurred.

Further information about the assumptions made in measuring fair values is included in Note 23 -fair values and risk management.

Correction of material errors

During the year ended 31 December 2022 the management identified the following material errors relating to the prior periods:

1. *Intangible assets and goodwill* - The spectrum fees, which were paid on acquisition of the permits were amortised on a straight line basis historically. During the year management considered the following:
 - The permits are prolonged based on application to the Public Services Regulatory Commission (PSRC). If there are no significant breaches of regulations PSRC prolongs the license for additional period without any significant payment by the entity.
 - The technology, to which the payments relate, is not expected to discontinue within foreseeable future.

Based on above the management retrospectively amended error by changing treatment of the Spectrum fees Intangible assets by considering those as Intangible assets with indefinite useful lives.

The management had also written-off goodwill related to the merger of previously consolidated subsidiaries.

2. *Revenue and related contract liabilities* - During the year management identified, that contract liabilities and related revenue from IRU contracts, finance costs and foreign exchange gains losses were materially misstated due to the fact that the foreign exchange denominated revenue was recognised based on current rates and respective contract liability balance was revalued.
3. *Accounts receivable, revenue and other expenses* - During the year management identified a misstatement related to the roaming partners.

Even if in the prior year the impact of the error was considered not material, the Company management believes correction of error will lead to more reliable and relevant presentation of information.

Consolidated Statement of Financial Position (extract)

	31.12.2021 (as originally presented)	Increase/ (Decrease)	31.12.2021 Restated
Intangible assets and goodwill	27,832,849	9,927,033	37,759,882
Trade and other receivables	9,407,738	(228,971)	9,178,767
Contract liabilities (non-current)	7,544,612	453,582	7,998,194
Contract liabilities (current)	851,514	(126,937)	724,577
Retained earnings	38,217,418	9,371,417	28,846,001

Consolidated Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income (extract)

	31.12.2021 (as originally presented)	Increase/ (Decrease)	31.12.2021 Restated
Revenue	35,586,052	7,547	35,593,599
Other expenses	(15,365,860)	(303,272)	(15,669,132)
Foreign exchange gains/losses	7,454,027	(1,123,155)	6,330,872
Finance costs	(6,002,722)	(26,846)	(6,029,568)

5. Revenue

(a) Revenue streams

'000 AMD	2022	2021
Revenue from contracts with customers		
Mobile services (including mobile internet)	10,323,497	8,834,233
Triple play package (including telephone, TV and internet)	5,016,148	6,964,766
Fixed broadband internet	8,062,200	6,007,529
Sales of goods	3,975,969	3,432,592
Mobile broadband internet	2,651,604	3,105,298
Interconnection and roaming	2,143,300	2,103,276
IRU, IP and data transit	1,976,682	2,448,708
Digital television	1,543,878	1,141,205
Landline digital telephony and interconnection	301,421	334,851
Network construction works	97,340	106,667
Other	138,990	817,411
Total revenue from contracts with customers	36,231,029	35,296,536
Other revenue		
Lease of telecommunication equipment	23,143	297,063
Total revenue	36,254,172	35,593,599

(b) Disaggregation of revenue from contracts with customers

In the following table, revenue from contracts with customers is disaggregated by primary geographical market and timing of revenue recognition.

UCom CJSC
Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

'000 AMD	2022	2021
Primary geographical markets		
Domestic	33,544,475	32,844,881
Middle East countries	1,662,157	1,555,142
Euro-zone countries	538,713	407,803
Other CIS countries	377,143	367,845
United States	-	19,500
Others	108,541	101,365
	36,231,029	35,296,536
Timing of revenue recognition		
Point in time	3,975,969	3,432,592
Over time	32,255,060	31,863,944
Revenue from contracts with customers	36,231,029	35,296,536
Other revenue	23,143	297,063
Total revenue	36,254,172	35,593,599

(c) Contract balances

The following table provides information about receivables, contract assets and contract liabilities from contracts with customers.

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Trade receivables	6,941,406	9,178,767
Contract assets	158,005	158,669
Contract liabilities	8,344,509	8,722,771

The contract assets primarily relate to the Group's rights to consideration for work completed but not billed at the reporting date as well as incremental costs incurred to obtain a contract, such as sales agent commission. The contract assets related to work completed but not billed are transferred to receivables when the rights become unconditional. The contract assets related to incremental costs incurred to obtain a contract are amortized over the time of respective revenue recognition period.

The Group assesses the collectability of revenue and other income from penalties related to terminated (defaulted) contracts at the time of revenue recognition. Based on historical information of collections below 30% of such revenue, the Group has assessed that revenue should not be recognised for terminated contracts considering low probability of collection.

The contract liabilities comprise advances received under IRU contracts, network installation fees and other deferred revenue. Advances received under IRU contracts relate to the advance consideration received from customers for granting an access to certain dark fibers from Group's infrastructure.

The amount of AMD 824,283 thousand recognised in contract liabilities at the beginning of the period has been recognised as revenue for the period ended 31 December 2022.

Remaining performance obligations under IRU contracts included in contract liabilities are expected to be recognised in revenue of future periods as follows:

UCom CJSC
Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Less than 1 year	444,435	446,047
1-2 years	464,409	501,785
2-5 years	1,859,854	1,816,908
More than 5 years	5,125,412	5,566,876
	7,894,110	8,331,616

No information is provided about remaining performance obligations at 31 December 2022 that have an original expected duration of one year or less, as allowed by IFRS 15.

(d) Performance obligations and revenue recognition policies

Revenue is measured based on the consideration specified in a contract with a customer. The Group recognises revenue when it transfers control over a good or service to a customer.

The following table provides information about the nature and timing of the satisfaction of performance obligations in contracts with customers, including significant payment terms, and the related revenue recognition policies.

Type of product/ service	Nature and timing of satisfaction of performance obligations, including significant payment terms	Revenue recognition policies
Interconnection services	Access charges for interconnect services are earned from other telecommunication operators for traffic originated on the Group's network under agreements which also regulate the Group's use of the other operators' networks. Interconnect services are billed and paid on a monthly basis.	Revenue from interconnect fees is recognized over time as the services are performed.
Fixed services (Internet, television and voice over IP)	Group derives revenue from each subscriber for fixed services. Performance obligation is satisfied when services are performed. Service is postpaid.	Revenue from fixed services primarily consists of monthly fixed charges for usage of services and is recognized over time as the services are provided using time elapsed measure of progress.
Mobile and internet data services (mobile voice, data, roaming, messaging, internet data)	Group derives revenue from each subscriber for mobile and internet data services. Performance obligation is satisfied when services are performed based upon minutes of use and messages processed, data consumed. Service is both prepaid and postpaid.	Revenue from mobile and internet data service is recognized over time, as service is provided. Measure of progress is based on data usage, minutes of use, messages processed. For bundled packages, the Group accounts for individual services separately, if they are distinct, that is, if a service is separately identifiable from other items in the bundled package and if a customer can benefit from it. The consideration is allocated between separate services in a bundle based on their stand-alone selling prices. Monthly subscription fee is recognized as revenue in the month when the service is

UCom CJSC
Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

Type of product/ service	Nature and timing of satisfaction of performance obligations, including significant payment terms	Revenue recognition policies
		provided to the subscriber. For bundled packages, as the unused megabytes, messages, and minutes, cannot be carried forward to subsequent period, revenue is recognized over time, based on time elapsed measure of progress commencing from the activation of the package up to the expiration of service term. These services are billed and paid for on a monthly basis.
IRU, IP and data transit	The Group derives revenue from fixed charges for usage of the cable network of the Group. Performance obligation is satisfied when services are performed. The service is prepaid.	The Group has certain long-term Indefeasible Right to Use (“IRU”) contracts, where the obligation for network maintenance and the related risk of return is retained with the Group during the life of the contract. The Group adjusts the transaction price for a significant financing component and recognizes the related interest expense in the consolidated statement of profit or loss and other comprehensive income. The Group recognizes revenue on a straight-line basis over the term of the contract.
Sales of goods	Customer obtains control over goods sold which mainly comprise of telecommunication equipment and handsets, in the Group’s customer service centers. Invoices are generated and revenue is recognized at that point in time. Invoices for corporate customers are payable within 30 days. Invoices for individual customers are payable in cash right after the invoice has been generated or in case of credit sales the partner bank pays for the goods sold within 30 days. No loyalty points or returns are offered for sales of goods.	Revenue is recognized when the goods are provided to the customer in the Group’s customer service center and the invoice is generated. For bundled packages, the Group accounts for individual goods sold separately, if they are distinct, that is, if the goods sold are separately identifiable from other items in the bundled package and if a customer can benefit from it. The consideration is allocated between the goods sold and services provided within the tariff plan in a bundle based on their stand-alone selling prices.

6. Other income

'000 AMD	2022	2021
Recovery of inventory as a result of inventory count	569,365	-
Net income from modification of lease contracts	218,485	-
Reimbursement of damages	68,678	8,906
Income from non-core services	61,478	40,014
Other	164,854	289,285
	1,082,860	338,205

7. Other expenses

'000 AMD	2022	2021
Cost of equipment sold	3,564,756	2,927,816
Interconnection and roaming expenses	3,134,184	3,124,923
Technical support and maintenance	1,560,773	1,785,231
Office maintenance, electricity, and utility	1,380,464	1,191,437
Purchase of TV channels	1,169,693	1,198,653
Purchase of internet	841,292	1,498,792
Operation and maintenance fees for IRU contracts	671,963	715,677
Commission expenses	559,698	557,747
Advertising, marketing, and distribution	441,926	510,296
Office and transportation costs	352,583	359,713
Professional services	129,126	67,106
Non refundable tax expenses	124,767	88,515
Short term lease expense	174,718	64,552
Cost of implementation of support system project	-	477,952
Other	1,699,937	1,100,722
	15,805,880	15,669,132

8. Net finance costs

'000 AMD	2022	2021
Recognised in profit or loss		
Interest income	9,187	22,581
Finance income	9,187	22,581
Interest expense on loans and borrowings and debt securities	(3,360,525)	(4,474,582)
Interest expense from amortization of lease liability	(1,849,131)	(682,958)
Interest expense on contract liability from IRU contracts	(479,777)	(455,914)
Unwinding of discount on spectrum fees payable	(264,111)	(270,205)
Unwinding of discount on site restoration provision	(121,858)	(93,101)
Unwinding of discount on deferred payables for purchase of equipment	(3,073)	(52,808)
Finance costs	(6,078,475)	(6,029,568)
Net foreign exchange gain	9,048,207	6,330,872
Net finance income recognised in profit or loss	2,978,919	323,885

9. Income taxes

(a) Amounts recognised in profit or loss

The Group's applicable tax rate is the income tax rate of 18% for Armenian companies (2021: 18%).

'000 AMD	2022	2021
Deferred tax expense		
Origination and reversal of temporary differences	-	-
Income tax expense	-	-

(b) Reconciliation of effective tax rate:

	2022		2021	
	'000 AMD	%	'000 AMD	%
Profit/(loss) before income tax	4,254,879		(825,862)	
Income tax (expense)/benefit at applicable tax rate	(765,878)	(18%)	148,655	(18)
Increase in unrecognised tax losses	69,291	2%	(1,123,349)	(26)
Non-taxable income/ (non-deductible expenses)	696,587	16%	974,694	23
	-	-	-	-

(c) Unrecognised deferred tax assets

Deferred tax assets have not been recognised in respect of the following items:

'000 AMD	2022	2021
Deductible temporary differences	18,428,721	24,028,592
Tax losses	43,304,124	38,237,205
	61,732,845	62,265,797

The tax losses expire in 1-5 years. The deductible temporary differences do not expire under current tax legislation. Deferred tax assets have not been recognised in respect of deductible temporary differences and tax losses of the Group because it is not probable that future taxable profit will be available against which the Group can utilize the benefits therefrom.

Tax losses amounting to AMD 2,350,183 thousand expired in 2022 (2021:nil).

10. Property and equipment

'000 AMD	Land and buildings	Network infrastructure	Equipment	Transportation facilities	Fixtures and fittings	Leasehold improvement	Construction in progress	Total
Cost								
Balance at 1 January 2021	1,192,757	39,106,878	34,571,256	551,887	1,034,419	520,800	794,707	77,772,704
Additions	12,992	921,644	1,446,440	-	88,127	31,701	261,181	2,762,085
Transfers	7,969	115,792	(25,662)	-	350,914	57,640	(506,653)	-
Disposals	-	(90,297)	(1,351,158)	-	(1,224)	(51,674)	(533)	(1,494,886)
Balance at 31 December 2021	1,213,718	40,054,017	34,640,876	551,887	1,472,236	558,467	548,702	79,039,903
Balance at 1 January 2022	1,213,718	40,054,017	34,640,876	551,887	1,472,236	558,467	548,702	79,039,903
Additions	16,302	426,804	2,682,641	8,510	176,459	100,568	20,010	3,431,294
Transfers	62,341	69,523	(77,096)	153	58,059	10,696	(123,676)	-
Disposals	-	(68,143)	(477,029)	-	(16,067)	(7,974)	(15,728)	(584,941)
Balance at 31 December 2022	1,292,361	40,482,201	36,769,392	560,550	1,690,687	661,757	429,308	81,886,256
Depreciation								
Balance at 1 January 2021	152,440	12,215,537	23,066,728	486,508	1,024,337	160,108	-	37,105,658
Depreciation for the year	25,565	2,790,333	3,006,002	48,516	120,460	18,848	-	6,009,724
Transfers	367	-	2,602	-	1,222	(4,191)	-	-
Disposals	-	-	(596,625)	-	(1,496)	(8,114)	-	(606,235)
Balance at 31 December 2021	178,372	15,005,870	25,478,707	535,024	1,144,523	166,651	-	42,509,147
Balance at 1 January 2022	178,372	15,005,870	25,478,707	535,024	1,144,523	166,651	-	42,509,147
Depreciation for the year	26,344	2,561,889	1,978,456	14,219	138,431	45,648	-	4,764,987
Transfers	1,553	(63,503)	(95,665)	-	156,062	1,553	-	-
Disposals	-	(570)	(205,924)	-	(14,412)	-	-	(220,906)
Balance at 31 December 2022	206,269	17,503,686	27,155,574	549,243	1,424,604	213,852	-	47,053,228
Carrying amounts								
At 1 January 2021	1,040,317	26,891,341	11,504,528	65,379	10,082	360,692	794,707	40,667,046
At 31 December 2021	1,035,346	25,048,147	9,162,169	16,863	327,713	391,816	548,702	36,530,756
At 31 December 2022	1,086,092	22,978,515	9,613,818	11,307	266,083	447,905	429,308	34,833,028

(a) Security

At 31 December 2022 properties with a carrying amount of AMD 8,476,410 thousand (2021: AMD 11,013,886 thousand) are pledged to secure bank loans (see Note 19).

11. Intangible assets

'000 AMD	Customer base	Licences and trademarks	Capacity IRU	Billing system and other software	Total
Cost					
Balance at 1 January 2021	165,170	41,327,929	15,532,597	7,569,644	64,595,340
Additions	-	228,197	-	24,900	253,097
Disposals	-	(559)	-	(75,379)	(75,938)
Balance at 31 December 2021	165,170	41,555,567	15,532,597	7,519,165	64,772,499
Balance at 1 January 2022	165,170	41,555,567	15,532,597	7,519,165	64,772,499
Additions	-	174,197	-	790,056	964,253
Disposals	-	(607,060)	(459,814)	(154,048)	(1,220,922)
Balance at 31 December 2022	165,170	41,122,704	15,072,783	8,155,173	64,515,830
Amortisation and impairment losses					
Balance at 1 January 2021	165,170	11,029,302	4,850,451	4,385,469	20,430,392
Impairment	-	1,577,908	-	-	1,577,908
Amortisation for the year	-	3,262,125	997,925	820,089	5,080,139
Disposals	-	(559)	-	(75,263)	(75,822)
Balance at 31 December 2021	165,170	15,868,776	5,848,376	5,130,295	27,012,617
Balance at 1 January 2022	165,170	15,868,776	5,848,376	5,130,295	27,012,617
Amortisation for the year	-	3,558,787	991,378	627,895	5,178,060
Impairment	-	2,164,266	-	-	2,164,266
Disposals	-	(607,060)	(459,814)	(154,048)	(1,220,922)
Balance at 31 December 2022	165,170	20,984,769	6,379,940	5,604,142	33,134,021
Carrying amounts					
At 1 January 2021	-	30,298,627	10,682,146	3,184,175	44,164,948
At 31 December 2021	-	25,686,791	9,684,221	2,388,870	37,759,882
At 31 December 2022	-	20,137,935	8,692,843	2,551,031	31,381,809

As at 31 December 2022 UCom CJSC holds licenses for use of radio-frequency spectrum for provision of mobile and fixed services (the "Permissions"). The Permissions are granted by Public Services Regulatory Commission and allow the Group to provide mobile services. There are permissions expiring in November 2023. Based on its own assessment of the legislation related to the issue the management of the Group expects prolongation of the Permissions for another 15 years without material payments. The Group pays annual fee for use of radio-frequency spectrums. The annual fee payables are recognised as intangible asset at their present value.

Impairment testing

During the year ended 31 December 2021 Group continued to incur capital expenditures in connection with the improvements to network quality. The Group's property and equipment and intangible assets were assessed for impairment as at 31 December 2022. For the purpose of impairment testing, goodwill is allocated to the Group's total operations. There is no lower level of CGU within the Group at which the goodwill is monitored for internal management purposes.

The recoverable amount of the CGU was based on its value in use which was determined by discounting the future cash flows generated from the continuing operations of the Group. The recoverable amount of the CGU was determined to be higher than its carrying amount and no impairment loss was recognised.

Key assumptions used in discounted cash flow projections

Key assumptions used in the calculation of recoverable amounts are discount rate, terminal value growth rates and EBITDA margins. These assumptions are as follows:

(i) *Discount rate*

Pre-tax nominal discount rate of 17.28% was applied in determining the recoverable amount of the CGU. The discount rate was estimated based on past experience, and industry average weighted average cost of capital, which was based on a possible range of debt leveraging of 37.4% at a market interest rate of 12%.

Terminal value growth rate

Cash flows were projected based on past experience, actual operating results and the five-year business plan. A long-term growth rate into perpetuity of 0% long term growth rate has been applied considering that without the development and modernization of telecommunication infrastructures the Company's growth will not be feasible in the future.

(ii) *Budgeted EBITDA margins*

Budgeted EBITDA was estimated based on the past experience of the existing operations, adjusted as follows.

The Group projected revenue growth from estimated sales volume and price growth. As a result gradual decline of EBITDA margin was projected from 51.9% to 50% for the 2024-2027 period.

Sensitivity to changes in assumptions

A 0.96 percentage points increase in weighted average cost of capital, a 38% decrease in sales revenue or 30% percentage points decrease in EBITDA margin would result in impairment recognition.

12. Leases

(a) Leases as lessee

The Group leases a number of premises used for LTE network infrastructure, offices/server spaces, customer service shops as well as leases certain dark fiber optical channels.

Information about leases for which the Group is a lessee is presented below:

Right of use assets

'000 AMD	Site greenfield	Site rooftop	Site pillar	Other portfolios	Main office	Shops	Total
Balance at 1 January 2021	999,564	2,185,495	981,862	125,952	128,538	143,234	4,564,645
Additions*	17,033	345,388	3,127	296,381	528,091	484,444	1,674,464
Modification	116,171	28,461	100,896	(18,189)	-	(30,790)	196,549
Depreciation charge for the year	(140,836)	(390,011)	(129,438)	(330,864)	(252,955)	(486,262)	(1,730,366)
Disposal	-	-	(5,469)	-	-	(2,103)	(7,572)
Balance at 31 December 2021	991,932	2,169,333	950,978	73,280	403,674	108,523	4,697,720
Balance at 1 January 2022	991,932	2,169,333	950,978	73,280	403,674	108,523	4,697,720
Additions*	456,259	634,652	753,353	306,581	-	628,087	2,778,932
Modification	163,799	710,050	(100,949)	(4,742)	(22,445)	1,948,746	2,694,459
Depreciation charge for the year	(119,913)	(370,410)	(160,706)	(353,831)	(169,435)	(346,875)	(1,521,170)
Disposal	(193,741)	(263,104)	(271,402)	-	-	(19,860)	(748,107)
Balance at 31 December 2022	1,298,336	2,880,521	1,171,274	21,288	211,794	2,318,621	7,901,834

The lease of office/shop areas typically run for a period of 5 to 10 years, leases of network sites for 5 to 10 years and leases of dark fiber for 10 years.

Lease liability

'000 AMD	Site greenfield	Site rooftop	Site pillar	Other portfolios	Main office	Shops	Total
Balance at 1 January 2021	1,166,318	2,373,189	1,095,835	239,745	128,538	269,155	5,272,780
Additions	8,289	341,251	3,127	296,381	528,091	484,444	1,661,583
Lease modifications	68,417	1,613	100,896	(18,189)	-	(30,790)	121,947
Interest expense	151,949	232,388	175,368	18,084	47,047	58,122	682,958
Lease payment	(245,746)	(579,979)	(88,118)	(360,261)	(256,834)	(561,261)	(2,092,199)
Lease liability write-off	-	-	(6,310)	-	-	(2,437)	(8,747)
Balance at 31 December 2021	1,149,227	2,368,462	1,280,798	175,760	446,842	217,233	5,638,322
Balance at 1 January 2022	1,149,227	2,368,462	1,280,798	175,760	446,842	217,233	5,638,322
Additions	148,021	634,652	753,353	306,581	-	628,088	2,470,695
Lease modifications	163,799	710,050	(100,949)	(4,742)	(29,230)	1,955,530	2,694,458
Interest expense	225,993	534,649	498,754	21,279	35,183	533,273	1,849,131
Lease payment	(222,973)	(561,421)	(112,724)	(369,776)	(195,521)	(569,991)	(2,032,406)
Lease liability write-off	(234,096)	(377,633)	(332,111)	(222)	-	(22,530)	(966,592)
Balance at 31 December 2022	1,229,971	3,308,759	1,987,121	128,880	257,274	2,741,603	9,653,608

(b) Leases as lessor

The Group leases out mobile devices to mobile customers under non-cancellable operating lease. The Group classifies these leases as operating leases, because they do not transfer substantially all of the risks and rewards incidental to the ownership of the assets.

13. Borrowings provided

The Company has provided borrowing to the entity under common control, as presented in the Note 25 Related parties. Significant terms of the borrowings provided are provided below

'000 AMD	Currency	Effective interest rate	Maturity	2022	2021
Borrowing to related party	AMD	12%	2025	1,037,739	-
Borrowing to related party	EUR	6%	2025	339,154	-
Total				1,376,893	-

14. Inventories

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Goods for resale	920,500	848,020
Consumables and spare parts	682,538	262,734
	1,603,038	1,110,754

15. Cash and cash equivalents

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Petty cash	69,329	89,538
Cash in transit	129,363	102,904
Bank balances	776,514	2,029,445
Total cash and cash equivalents	975,206	2,221,887

The Group's exposure to interest rate risk and a sensitivity analysis for financial assets and liabilities are disclosed in Note 23.

16. Equity

(a) Share capital

The holders of ordinary shares are entitled to receive dividends as declared from time to time, and are entitled to one vote per share at meetings of the Company.

(b) Dividends

No dividends were declared and paid during 2022 and 2021 periods. No dividends were proposed after 31 December 2022 and up to the date these consolidated financial statements were authorised.

17. Capital management

The Group has no formal policy for capital management, but management seeks to maintain a sufficient capital base for meeting the Group's operational and strategic needs. The Company is in the process of developing a plan to manage its negative equity.

The Company is not subject to externally imposed capital requirements.

18. Debt securities issued

In May 2019 the Group issued USD bonds with total quantity of 50,000, par value of 100 and annual yield of 7.5% and AMD bonds with total quantity of 2,500, par value of AMD 100,000 and annual yield of 11%. The bonds were listed on Armenian Stock Exchange. The bonds were redeemed in 2022.

19. Loans and borrowings

This note provides information about the contractual terms of the Group's interest-bearing loans and borrowings, which are measured at amortised cost. For more information about the Group's exposure to interest rate, foreign currency and liquidity risk, see Note 23.

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Non-current liabilities		
Secured bank loans and credit lines	19,386,492	3,390,573
Secured borrowings from other related parties	11,541,385	-
Unsecured borrowings from other related parties	5,156,975	4,277,463
Unsecured borrowings from shareholders	2,393,949	-
	38,478,801	7,668,036
Current liabilities		
Secured bank loans and credit lines	2,671,410	24,488,620
Unsecured bank loan from shareholder	394,476	481,245
Secured borrowings from other related parties	46,407	-
Unsecured borrowings from shareholders	299,273	3,110,394
Unsecured borrowing from other related parties	800,361	17,782,804
	4,211,927	45,863,063

The Group's secured bank loans are secured by property and equipment (Note 10), shares of UCom CJSC and turnover on bank accounts.

(a) Terms and debt repayment schedule

Terms and conditions of outstanding loans were as follows:

'000 AMD	Currency	Nominal interest rate	Year of maturity*	31 December 2022		31 December 2021	
				Face value	Carrying amount	Face value	Carrying amount
Secured credit line	USD	8.25%	2028	5,463,240	5,463,240	7,321,337	7,321,337
Secured credit line	USD	8.5%	2028	1,182,960	1,182,960	1,605,773	1,605,773
Secured bank loan	USD	8.00%	2028	-	-	144,492	144,492
Secured bank loan	USD	8.00%	2028	399,710	399,710	144,620	144,620
Secured bank loan	USD	8.00%	2028	355,921	355,921	1,018,143	1,018,143
Secured bank loan	USD	6m Libor+7%	2027	11,190,447	11,190,447	13,246,542	13,246,542
Secured bank loan	EUR	6m. Euribor +4%	2027	3,465,624	3,465,624	4,398,286	4,398,286
Unsecured credit line from shareholder	USD	7.00%	2023	394,476	394,476	481,245	481,245
Unsecured borrowings from shareholders	USD	6%	2024	2,693,222	2,693,222	3,110,394	3,110,394
Secured borrowing from other related party	USD	9.5%	2027	789,315	789,315	962,271	962,271

UCom CJSC
Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

'000 AMD	Currency	Nominal interest rate	Year of maturity*	31 December 2022		31 December 2021	
				Face value	Carrying amount	Face value	Carrying amount
Secured borrowing from other related party	USD	7.5%	2027	1,810,419	1,810,419	2,919,648	2,919,648
Secured borrowing from other related party	EUR	6%+6mEur Libor	2027	3,129,434	3,129,434	2,264,073	2,264,073
Unsecured borrowing from other related party	USD	5%	2024	1,090,159	1,090,159	1,271,764	1,271,764
Secured borrowing from other related party	AMD	12.0%	2027	2,368,162	2,368,162	2,407,353	2,407,353
Unsecured borrowings from other related party	EUR	5.5%-8.5%	2024	4,867,177	4,867,177	5,956,167	5,956,167
Secured borrowings from other related party	EUR	6.5%	2028	3,490,462	3,490,462	6,278,991	6,278,991
				42,690,728	42,690,728	53,531,099	53,531,099

*Year of maturity is presented for balances outstanding as at 31 December 2023 based on amended agreements effective at that date.

The Group's secured bank loans are secured by property and equipment (Note 10), shares in UCom CJSC and turnover on bank accounts.

(b) Reconciliation of movements of liabilities to cash flows arising from financing activities

Other loans and borrowings

'000 AMD	Other loans and borrowings	
	2022	2021
Balance at 1 January	53,531,099	58,842,017
Changes from financing cash flows		
Repayment of borrowings	(1,768,090)	(167,023)
Interest paid	(2,393,021)	(2,876,439)
Total changes from financing cash flows	(4,161,111)	(3,043,462)
The effect of changes in foreign exchange rates	(9,934,046)	(6,526,664)
Other changes		
Interest expense	3,254,786	4,259,208
Total liability-related other changes	3,254,786	4,259,208
Balance at 31 December	42,690,728	53,531,099

Debt securities issued

'000 AMD	Debt securities issued	
	2022	2021
Balance at 1 January	2,676,646	2,890,886
Changes from financing cash flows		
Redemption of securities	(2,370,997)	-
Interest paid	(120,831)	(204,095)
Total changes from financing cash flows	(2,491,828)	(204,095)
The effect of changes in foreign exchange rates	(159,091)	(213,238)
Other changes		
Interest expense	76,858	215,373
Other changes	(102,585)	(12,280)
Total liability-related other changes	(25,727)	203,093
Balance at 31 December	-	2,676,646

20. Provisions

'000 AMD	Site restoration	
	31 December 2022	31 December 2021
Opening balance	1,868,245	1,663,176
Provisions made/(reversed) during the year	362,226	117,058
Provisions used during the year	(7,391)	(5,090)
Unwind of discount	121,858	93,101
Closing balance	2,344,938	1,868,245

In accordance with Armenian legislation, areas leased by the Group for its network sites must be restored to their original condition and assets installed should be removed after termination of lease agreements. The provision was estimated by considering risks related to amount and timing of restoration costs. The average timing for restoration is assessed 10 years from the reporting date on the basis of economic lives of the assets installed and the expectations of future technological changes. The present value of restoration costs was determined by discounting the estimated restoration cost using a nominal risk-free rate of 5.49% (2021: 6.5%). Because of the long-term nature of the liability, the greatest uncertainty in estimating the provision is the costs that will be incurred and the timing of restorations.

In providing for the cost of site restoration management has consulted with its in-house engineers who have considered the different types of network sites, activities necessary for dismantling and average cost for each activity.

21. Contract liabilities

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Non-current liabilities		
Advances received under IRU contracts	7,449,676	7,885,571
Deferred revenue from network connection service	88,058	112,623
	7,537,734	7,998,194
Current liabilities		
Advance consideration received from subscribers	284,998	202,150
Advances received under IRU contracts	444,435	446,047
Deferred revenue from network connection service	77,342	76,380
	806,775	724,577

22. Trade and other payables

'000 AMD	31 December 2022	31 December 2021
Non-current payables		
Spectrum fee	-	3,445,087
	-	3,445,087
Current payables		
Spectrum fee	5,357,315	3,271,417
Trade payables	5,240,931	7,786,978
Vacation reserve	770,996	748,659
VAT payable	756,324	364,571
Other taxes payable	259,224	86,156
Other payables	586,871	530,810
	12,971,661	12,788,591
Total trade and other payables	12,971,661	16,233,678

The Group's exposure to currency and liquidity risk related to trade and other payables is disclosed in Note 23.

23. Fair values and risk management

(a) Fair values of financial instruments

Management estimates that the fair value of all the financial assets and liabilities approximate their carrying amounts, due to short term nature of assets and liabilities or proximity to market rates born for long term assets and liabilities.

(b) Financial risk management

The Group has exposure to the following risks from its use of financial instruments:

- credit risk;
- liquidity risk;
- market risk.

Risk management framework

The management of the Group has overall responsibility for the establishment and oversight of the Group's risk management framework. The management of the Group is well informed of the risks and challenges of the industry. The political, social and economic factors are all accumulated to arrive at strategic decisions. The management also, through its training and activities, aims to develop a disciplined and constructive control environment in which all employees understand their roles and obligations.

(c) Credit risk

Credit risk is the risk of financial loss to the Group if a customer or counterparty to a financial instrument fails to meet its contractual obligations, and arises principally from the Group's receivables from customers.

The carrying amount of financial assets and contract assets represents the maximum credit risk exposure. The maximum exposure to credit risk at the reporting date was as follows:

'000 AMD	Carrying amount	
	2022	2021
Trade receivables	6,941,406	9,178,767
Contract assets	158,005	158,669
Borrowings provided	1,376,893	-
Bank balances and cash in transit	905,877	2,132,349
	9,382,181	11,469,785

Trade receivables

The Group's exposure to credit risk is influenced mainly by the individual characteristics of each customer. However, management also considers the factors that may influence the credit risk of its customer base, including the default risk associated with the country in which customers operate. Details of concentration of revenue are included in Note 5.

The Group transacts with individuals and corporate customers in sales of goods and rendering of services. No single customer accounts for revenue over 10% from sales transactions. Credit risk is managed by requesting up-front payments from the large customers in relation to long-term contracts.

For other revenue contracts the Group assesses customers' creditworthiness before the Group's standard payment and service terms and conditions are offered. For its corporate and end-user corporate customers the Group monitors the credit risk individually by assessing the creditworthiness of each customer based on the ageing profile, industry, maturity and existence of previous financial difficulties.

The Group does not require collateral in respect of trade receivables.

The maximum exposure to credit risk for trade receivables at the reporting date by geographic region was as follows:

'000 AMD	Carrying amount	
	2022	2021
Domestic	2,254,359	2,728,359
Middle East countries	3,558,381	4,856,927
Euro-zone countries	768,875	720,733
Other CIS countries	119,913	182,429
United States	8,398	12,484
Others	231,480	677,835
	6,941,406	9,178,767

The Group's most significant customer, a mobile operator and wholesaler customer, accounts for AMD 5,965,701 thousand of the carrying amount of trade receivables as at 31 December 2021 (31 December 2021: AMD 2,303,360 thousand).

Expected credit loss assessment for corporate and individual customers

The Group assesses trade receivables from corporate customers with outstanding balance of greater than AMD 20,000 thousand individually. The Group allocates each exposure to a credit risk grade based on data that is determined to be predictive of the risk of loss (including but not limited to external ratings, cash flow projections and available press information about customers) and applying experienced credit judgement. Credit risk grades are defined using qualitative and quantitative factors that are indicative of the risk of default and are aligned to external credit rating definitions from Moody's rating agency. The Group calculates an ECL rate for individually assessed trade receivables based on delinquency status and actual payment pattern during 12-month period.

The following table sets out information about exposure to credit risk, ECLs and credit quality of trade receivables assessed individually as at 31 December 2022 and 2021 respectively:

UCom CJSC
Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

2022	Lifetime ECL	Lifetime ECL	
'000 AMD	not impaired	impaired	Total
Gross corporate customers assessed individually	2,523,221	3,613,072	6,136,293
Expected credit losses	(7,328)	(2,151,339)	(2,158,667)
Net corporate customers assessed individually	2,515,893	1,461,733	3,977,626
2021	Lifetime ECL	Lifetime ECL	
'000 AMD	not impaired	impaired	Total
Gross corporate customers assessed individually	3,527,749	6,103,193	9,630,942
Expected credit losses	(44,962)	(2,371,325)	(2,416,287)
Net corporate customers assessed individually	3,482,787	3,731,868	7,214,655

The Group allocates each exposure to a credit risk grade based on data that is determined to be predictive of the risk of loss (including but not limited to external credit ratings, information on potential financial difficulties and information on past due days) and applying experienced credit judgement.

The following table provides information about the exposure to credit risk and ECLs for corporate and individual trade receivables assessed collectively as at 31 December 2022 and 2021:

2022	Gross corporate customers assessed collectively	Expected credit losses	Expected credit loss rates	Net corporate customers assessed collectively
'000 AMD				
Not past due	632,168	(6,889)	1.1%	625,279
Past due 0 - 30 days	168,797	(5,771)	3.4%	163,026
Past due 31 - 90 days	104,400	(9,195)	8.8%	95,205
Past due 91 - 180 days	68,251	(16,312)	23.9%	51,939
Past due 181 - 270 days	38,694	(17,140)	44.3%	21,554
Past due 271 - 365 days	31,783	(30,493)	95.9%	1,290
More than one year	600,253	(600,253)	100.0%	-
	1,644,346	(686,053)	41.7%	958,293
2021	Gross corporate customers assessed collectively	Expected credit losses	Expected credit loss rates	Net corporate customers assessed collectively
'000 AMD				
Not past due	282,263	(5,732)	2.0%	276,531
Past due 0 - 30 days	124,110	(5,918)	4.8%	118,192
Past due 31 - 90 days	86,771	(13,373)	15.4%	73,398
Past due 91 - 180 days	56,156	(22,213)	39.6%	33,943
Past due 181 - 270 days	51,494	(33,980)	66.0%	17,514
Past due 271 - 365 days	23,004	(21,096)	91.7%	1,908
More than one year	487,965	(487,965)	100.0%	-
	1,111,763	(590,277)	53.1%	521,486

2022	Gross individual customers assessed collectively	Expected credit losses	Expected credit loss rates	Net individual customers assessed collectively
'000 AMD				
Not past due	1,942,519	(14,361)	0.7%	1,928,158
Past due 0 - 30 days	48,237	(9,834)	20.4%	38,403
Past due 31 - 90 days	35,100	(16,230)	46.2%	18,870
Past due 91 - 180 days	200,316	(189,192)	94.5%	11,124
Past due 181 - 270 days	26,828	(24,390)	90.9%	2,438
Past due 271 - 365 days	29,509	(23,015)	78.0%	6,494
More than one year	1,311,338	(1,311,338)	100.0%	-
	3,593,847	(1,588,360)	44.2%	2,005,487
2021	Gross individual customers assessed collectively	Expected credit losses	Expected credit loss rates	Net individual customers assessed collectively
'000 AMD				
Not past due	1,363,821	(16,075)	1.4%	1,347,746
Past due 0 - 30 days	59,093	(11,499)	19.5%	47,594
Past due 31 - 90 days	57,796	(30,827)	53.3%	26,969
Past due 91 - 180 days	42,000	(33,771)	80.4%	8,229
Past due 181 - 270 days	31,359	(28,965)	92.4%	2,394
Past due 271 - 365 days	173,897	(164,203)	94.4%	9,694
More than one year	1,336,150	(1,336,150)	100.0%	-
	3,064,116	(1,621,490)	56.6%	1,442,626

The Group uses an allowance matrix to measure the ECLs of trade receivables from corporate customers not assessed individually and trade receivables from individual customers, which comprise a very large number of small balances.

Loss rates are calculated using a 'roll rate' method based on the probability of a receivable progressing through successive stages of delinquency to write-off. Roll rates are calculated separately for customers in different segments based on the type of services purchased. Loss rates are based on actual credit loss experience over the past two years. For collectively assessed receivables an impairment rate of 100% was applied to gross trade and other receivables from customers overdue by more than 365 days, with lower impairment rates applied for ageing categories of trade and other receivables that are overdue for shorter periods.

Movements in the allowance for impairment in respect of trade receivables

The movement in the allowance for impairment in respect of trade receivables during the year was as follows:

'000 AMD	2022	2021
Balance at the beginning of the year	(4,628,054)	(3,768,287)
Impairment loss recognised	155,257	(944,584)
Effect of change in foreign exchange rates	57,186	55,545
Write off of receivables	(17,470)	29,272
Balance at the end of the year	(4,433,081)	(4,628,054)

Bank balances

The Group held bank balances of AMD 776,514 thousand at 31 December 2022 (2021: AMD 2,029,445 thousand). From total bank balances AMD 537,677 thousand are held with Armenian banks with credit rating of Ba3-B2.

Per the Group's assessment no impairment loss is recognized on current accounts held in banks primarily due to their short maturities.

(d) Liquidity risk

Liquidity risk is the risk that the Group will encounter difficulty in meeting the obligations associated with its financial liabilities that are settled by delivering cash or another financial asset. The Group's approach to managing liquidity is to ensure, as far as possible, that it will always have sufficient liquidity to meet its liabilities when due, under both normal and stressed conditions, without incurring unacceptable losses or risking damage to the Group's reputation.

For this purpose the Group makes short-term forecasts for cash flows based on financial needs conditioned by the nature of operating and investing activities. As a rule these needs are envisaged for an annual and monthly basis. The Group aims to maintain the level of cash and cash equivalents at an amount in excess of expected cash outflows on financial liabilities (other than trade payables) over the succeeding 60 days.

The following are the contractual maturities of financial liabilities, including estimated interest payments.

2022 '000 AMD	Carrying amount	Contractual cash flows					
		Total	On demand and less than 2 months	2-12 months	1-2 years	2-5 years	Over 5 years
Non-derivative financial liabilities							
Secured bank loans and credit lines	22,057,900	23,359,508	2,699,926	201,277	797,956	17,008,331	2,652,018
Unsecured bank loan from shareholder	394,476	415,384	4,680	410,704	-	-	-
Unsecured borrowing from shareholders	2,693,222	2,863,477	322,491	120,419	2,420,567	-	-
Unsecured borrowings from other related parties	5,957,336	6,116,510	851,110	104,364	5,161,036	-	-
Secured borrowings from other related parties	11,587,792	14,921,381	157,463	793,770	2,604,067	9,754,350	1,611,731
Other liabilities	120,609	120,609	120,609	-	-	-	-
Trade payables	5,223,067	5,223,067	5,223,067	-	-	-	-
Spectrum fee payable	5,357,315	5,357,315	5,357,315	-	-	-	-
Lease payables	9,653,608	14,328,676	862,503	1,458,127	1,727,250	5,181,191	5,099,605
	63,045,325	72,705,927	15,599,164	3,088,661	12,710,876	31,943,872	9,363,354

2021 '000 AMD	Carrying amount	Contractual cash flows					
		Total	On demand and less than 2 months	2-12 months	1-2 years	2-5 years	Over 5 years
Non-derivative financial liabilities							
Secured bank loans and credit lines	27,879,193	28,169,934	20,535,955	4,090,269	3,543,710	-	-
Unsecured bank loan from shareholder	481,245	488,888	4,696	484,192	-	-	-
Unsecured borrowing from shareholders	3,110,394	3,154,697	3,154,697	-	-	-	-
Unsecured borrowings from other related parties	22,060,267	22,801,641	9,719,360	8,499,670	3,139,003	1,443,608	-
Debt securities issued	2,676,646	2,731,548	28,121	2,703,427	-	-	-
Trade payables	7,786,978	7,786,978	7,710,365	76,613	-	-	-
Spectrum fee payable	6,716,504	7,080,919	837,054	2,511,161	3,732,704	-	-
Lease payables	5,638,322	7,809,714	683,160	1,173,632	1,285,715	2,778,058	1,889,149
	76,349,549	80,024,319	42,673,408	19,538,964	11,701,132	4,221,666	1,889,149

It is not expected that the cash flows included in the maturity analysis could occur significantly earlier, or at significantly different amounts.

(e) Market risk

Market risk is the risk that changes in market prices, such as foreign exchange rates, interest rates and equity prices will affect the Group's income or the value of its holdings of financial instruments. The objective of market risk management is to manage and control market risk exposures within acceptable parameters, while optimising the return.

The Group does not apply hedge accounting in order to manage volatility in profit or loss.

Currency risk

The Group is exposed to currency risk on purchases and borrowings that are denominated in a currency other than the functional currency, primarily the U.S. Dollar (USD) and Euro (EUR).

Exposure to currency risk

The Group's exposure to foreign currency risk was as follows:

UCom CJSC
Notes to the Consolidated Financial Statements for 2022

'000 AMD	USD- denominated 2022	EUR- denominated 2022	USD- denominated 2021	EUR- denominated 2021
Trade receivables	3,247,241	1,365,410	4,386,567	2,069,338
Cash and cash equivalents	28,558	12,935	603,227	278,141
Borrowings provided	-	339,154	-	-
Trade and other payables	(972,653)	(1,330,737)	(4,074,936)	(1,245,444)
Loans and borrowings	(25,369,867)	(14,952,697)	(32,226,229)	(18,897,517)
Other liabilities	(95,741)	-	-	-
Debt securities issued	-	-	(2,423,530)	-
Gross exposure	(23,162,462)	(14,565,935)	(33,734,901)	(17,795,482)

The following significant exchange rates applied during the year:

in AMD	Average rate		Reporting date spot rate	
	2022	2021	2022	2021
USD 1	435.47	503.81	393.57	480.14
EUR 1	460.29	596.65	420.06	542.61

Sensitivity analysis

A reasonably possible strengthening of the AMD, as indicated below, against USD and EUR at 31 December would have affected the measurement of financial instruments denominated in a foreign currency and profit or loss before taxes by the amounts shown below. The analysis assumes that all other variables, in particular interest rates, remain constant and ignores any impact of forecast sales and purchases.

'000 AMD	USD	EUR
	Profit or loss	Profit or loss
31 December 2022 (10% movement)	2,316,246	1,456,593
31 December 2021 (10% movement))	3,373,490	1,756,651

A 10% weakening of the AMD against the USD and EUR at 31 December would have had the equal but opposite effect on the above currencies to the amounts shown above, on the basis that all other variables remain constant.

Interest rate risk

Changes in interest rates impact primarily loans and borrowings by changing either their fair value (fixed rate debt) or their future cash flows (variable rate debt). Management does not have a formal policy of determining how much of the Group's exposure should be to fixed or variable rates. However, at the time of raising new loans or borrowings management uses its judgment to decide whether it believes that a fixed or variable rate would be more favourable to the Group over the expected period until maturity.

Exposure to interest rate risk

At the reporting date the interest rate profile of the Group's interest-bearing financial instruments was:

'000 AMD	Carrying amount	
	2022	2021
Fixed rate instruments		
Financial liabilities	24,905,231	(33,622,198)
	24,905,231	(33,622,198)
Variable rate instruments		
Financial liabilities	(17,785,495)	(19,908,901)
	(17,785,495)	(19,908,901)

Fair value sensitivity analysis for fixed rate instruments

The Group does not account for any fixed rate financial instruments as fair value through profit or loss or as available-for-sale. Therefore, a change in interest rates at the reporting date would not have an effect in profit or loss or in equity.

Cash flow sensitivity analysis for variable rate instruments

A reasonably possible change of 100 basis points in interest rates at the reporting date would have increased (decreased) profit or loss net of taxes by the amounts shown below. This analysis assumes that all other variables, in particular foreign currency rates, remain constant.

'000 AMD	Profit or loss	
	100 bp increase	100 bp decrease
2022		
Variable rate instruments	(145,841)	145,841
Cash flow sensitivity (net)	(145,841)	145,841
2021		
Variable rate instruments	(18,565)	18,565
Cash flow sensitivity (net)	(18,565)	18,565

24. Contingencies

(a) Insurance

The insurance industry in the Republic of Armenia is in a developing state and many forms of insurance protection common in other parts of the world are not yet generally available. The Group does not have full coverage for its facilities, business interruption, or third party liability in respect of property or environmental damage arising from accidents on Group property or relating to Group operations. Until the Group obtains adequate insurance coverage, there is a risk that the loss or destruction of certain assets could have a material adverse effect on the Group's operations and financial position.

(b) Litigations

The Group does not have litigations that may have a material effect on the Group's consolidated financial position.

(c) Taxation contingencies

The taxation system in Armenia is relatively new and is characterised by frequent changes in legislation, official pronouncements and court decisions, which are sometimes unclear, contradictory and subject to varying interpretation. Taxes are subject to review and investigation by tax authorities, which have the authority to impose fines and penalties. In the event of a breach of tax legislation, no liabilities for additional taxes, fines or penalties may be imposed by tax authorities once three years have elapsed from the date of the breach.

Transfer pricing legislation enacted in the Republic of Armenia starting from 1 January 2020. The legislation is effective for the financial year 2020 and onwards. The local transfer pricing rules are closer to OECD guidelines, but with uncertainty in practical application of tax legislation in certain circumstances.

Transfer pricing rules introduce an obligation for the taxpayers to prepare transfer pricing documentation with respect to controlled transactions and prescribe basis and mechanisms for accruing additional taxes and interest in case prices in the controlled transactions differ from the market level.

Transfer pricing rules apply to the transactions listed below, if the total amount of the controlled transaction exceeds AMD 200 million in the tax year:

- cross-border transactions between related parties;
- cross-border transactions with companies registered in offshore zones, regardless of being related party or not;
- certain in-country transactions between related parties, as determined under the Armenian tax code.

Since there is no practice of applying the transfer pricing rules by the tax authorities and courts, it is difficult to predict the effect of the new transfer pricing rules on these financial statements.

These circumstances may create tax risks in Armenia that are more significant than in other countries. Management believes that it has provided adequately for tax liabilities based on its interpretations of applicable Armenian tax legislation, official pronouncements and court decisions. However, the interpretations of the relevant authorities could differ and the effect on these financial statements, if the authorities were successful in enforcing their interpretations, could be significant.

25. Related parties

(a) Control relationships

The Group's ownership structure is as follows:

IU Telecommunicate LLC	29.09%
Aram Khachatryan	24.35%
Gurgen Khachatryan	11.91%
Artyom Khachatryan	11.91%
Fora Bank Joint-Stock Commercial Bank	10.50%

Surik Poghosyan	6.30%
Aleksandr Yesayan	2.97%
Hayk Yesayan	2.97%

IU Telecommunicate LLC is owned by Gurgen Khachatryan and Artyom Khachatryan, in equal proportion of shares. The Group has no ultimate controlling party.

(b) Transactions with key management personnel

(i) Key management remuneration

Key management received the following remuneration during the year, which is included in personnel costs:

'000 AMD	2022	2021
Salaries and bonuses	<u>739,351</u>	<u>442,077</u>

(c) Other related party transactions

The Group's other related party transactions are disclosed below.

(i) Revenue and other income

'000 AMD	Transaction value for the year ended 31 December		Outstanding balance as at 31 December	
	2022	2021	2022	2021
Sale of goods, property and equipment and intangible assets and services provided				
Entities under control of shareholders	2,411	9,339	1,662	20,304
Other related parties	3,265	-	680	-
Other				
Entities under control of shareholders	4,675	-	-	299,097

(ii) Expenses

'000 AMD	Transaction value for the year ended 31 December		Outstanding balance as at 31 December	
	2022	2021	2022	2021
Lease of premises:				
Entities under control of shareholders	80,129	66,774	6,721	6,677
Other services received:				
Entities under control of shareholders	130,473	255,762	2,255	1,469
Other prepayments given:				
Entities under control of shareholders	-	-	-	1,315,180

(iii) Borrowings received

'000 AMD	Transaction value for the year ended 31 December		Outstanding balance as at 31 December	
	2022	2021	2022	2021
Borrowings received:				
Shareholders	-	-	20,632,833	3,591,639
Entities under control of shareholders	-	-	-	22,060,267
Other	-	-	120,337	-

(iv) Borrowings provided

'000 AMD	Transaction value for the year ended 31 December		Outstanding balance as at 31 December	
	2022	2021	2022	2021
Borrowings provided:				
Entities under control of shareholders	-	-	1,376,893	-

26. Subsidiaries

On 7 June 2018 the Company established a new entity UPay CJSC.

Subsidiary	Country of incorporation	2021	2020
		Ownership/voting	Ownership/voting
UPay CJSC	Republic of Armenia	100%	100%

27. Basis of measurement

The consolidated financial statements have been prepared on the historical cost basis.

28. Significant accounting policies

The accounting policies set out below have been applied consistently to all periods presented in these consolidated financial statements and have been applied consistently by Group entities.

(a) Basis of consolidation

(i) *Subsidiaries*

Subsidiaries are entities controlled by the Group. The Group controls an entity when it is exposed to, or has rights to, variable returns from its involvement with the entity and has the ability to affect those returns through its power over the entity. The financial statements of subsidiaries are included in the consolidated financial statements from the date that control commences until the date that control ceases. The accounting policies of subsidiaries have been changed when necessary to align them with the policies adopted by the Group. Losses applicable to the non-controlling interests in a subsidiary are allocated to the non-controlling interests even if doing so causes the non-controlling interests to have a deficit balance.

(ii) *Transactions eliminated on consolidation*

Intra-group balances and transactions, and any unrealised income and expenses arising from intra-group transactions, are eliminated. Unrealised gains arising from transactions with equity-accounted investees are eliminated against the investment to the extent of the Group's interest in the investee. Unrealised losses are eliminated in the same way as unrealised gains, but only to the extent that there is no evidence of impairment.

(b) Revenue

Information about the Group's accounting policies relating to contracts with customers is provided in Note 5(d).

(c) Finance income and costs

The Group's finance income and finance costs include:

- interest income;
- interest expense;
- unwinding of discount on receivables and payables;
- foreign currency gain or loss on financial assets and financial liabilities;
- interest expense on lease liability included in finance costs.

Interest income or expense is recognised using the effective interest method. The 'effective interest rate' is the rate that exactly discounts estimated future cash payments or receipts through the expected life of the financial instrument to:

- the gross carrying amount of the financial asset; or
- the amortised cost of the financial liability.

In calculating interest income and expense, the effective interest rate is applied to the gross carrying amount of the asset (when the asset is not credit-impaired) or to the

amortised cost of the liability. However, for financial assets that have become credit-impaired subsequent to initial recognition, interest income is calculated by applying the effective interest rate to the amortised cost of the financial asset. If the asset is no longer credit-impaired, then the calculation of interest income reverts to the gross basis.

(d) Foreign currency transactions

Transactions in foreign currencies are translated to AMD at exchange rates at the dates of the transactions.

Monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies at the reporting date are translated to AMD at the exchange rate at that date. The foreign currency gain or loss on monetary items is the difference between amortised cost in the functional currency at the beginning of the period, adjusted for effective interest and payments during the period, and the amortised cost in foreign currency translated at the exchange rate at the end of the reporting period.

Non-monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies that are measured based on historical cost are translated using the exchange rate at the date of the transaction. Foreign currency differences arising in retranslation are recognised in profit or loss.

(e) Short-term employee benefits

Short-term employee benefit obligations are measured on an undiscounted basis and are expensed as the related service is provided. A liability is recognised for the amount expected to be paid under short-term cash bonus if the Group has a present legal or constructive obligation to pay this amount as a result of past service provided by the employee, and the obligation can be estimated reliably.

(f) Income tax

Income tax expense comprises current and deferred tax. It is recognised in profit or loss except to the extent that it relates to items recognised directly in equity or in other comprehensive income.

(i) Current tax

Current tax is the expected tax payable or receivable on the taxable income or loss for the year, using tax rates enacted or substantively enacted at the reporting date, and any adjustment to tax payable in respect of previous years.

(ii) Deferred tax

Deferred tax is recognised in respect of temporary differences between the carrying amounts of assets and liabilities for financial reporting purposes and the amounts used for taxation purposes. Deferred tax is not recognised for:

- temporary differences on the initial recognition of assets or liabilities in a transaction that is not a business combination and that affects neither accounting nor taxable profit or loss;
- temporary differences related to investments in subsidiaries, associates and joint arrangements to the extent that the Group is able to control the timing of the reversal of the temporary differences and it is probable that they will not reverse in the foreseeable future; and

- taxable temporary differences arising on the initial recognition of goodwill.

Deferred tax assets are recognised for unused tax losses, unused tax credits and deductible temporary differences to the extent that it is probable that future taxable profits will be available against which they can be used. Future taxable profits are determined based on the reversal of relevant taxable temporary differences. If the amount of taxable temporary differences is insufficient to recognise a deferred tax asset in full, then future taxable profits, adjusted for reversals of existing temporary differences, are considered, based on the business plans for individual subsidiaries in the Group. Deferred tax assets are reviewed at each reporting date and are reduced to the extent that it is no longer probable that the related tax benefit will be realised; such reductions are reversed when the probability of future taxable profits improves.

Unrecognised deferred tax assets are reassessed at each reporting date and recognised to the extent that it has become probable that future taxable profits will be available against which they can be used.

Deferred tax is measured at the tax rates that are expected to be applied to the temporary differences when they reverse, based on the laws that have been enacted or substantively enacted by the reporting date.

The measurement of deferred tax reflects the tax consequences that would follow the manner in which the Group expects, at the end of the reporting period, to recover or settle the carrying amount of its assets and liabilities.

Deferred tax assets and liabilities are offset if there is a legally enforceable right to offset current tax assets and liabilities, and they relate to income taxes levied by the same tax authority on the same taxable entity, or on different tax entities, but they intend to settle current tax liabilities and assets on a net basis or their tax assets and liabilities will be realised simultaneously.

(g) Inventories

Inventories are measured at the lower of cost and net realisable value. The cost of inventories is based on the first-in first-out principle, and includes expenditure incurred in acquiring the inventories, production or conversion costs and other costs incurred in bringing them to their existing location and condition. In the case of manufactured inventories and work in progress, cost includes an appropriate share of production overheads based on normal operating capacity.

Net realisable value is the estimated selling price in the ordinary course of business, less the estimated costs of completion and selling expenses.

(h) Property and equipment

(i) Recognition and measurement

Items of property and equipment are measured at cost less accumulated depreciation and any accumulated impairment losses.

Cost includes expenditure that is directly attributable to the acquisition of the asset. The cost of self-constructed assets includes the cost of materials and direct labour, any other costs directly attributable to bringing the asset to a working condition for their intended use, the costs of dismantling and removing the items and restoring the site on which they

are located and capitalised borrowing costs. Purchased software that is integral to the functionality of the related equipment is capitalised as part of that equipment.

If significant parts of an item of property and equipment have different useful lives, they are accounted for as separate items (major components) of property and equipment.

Any gain or loss on disposal of an item of property and equipment is determined by comparing the proceeds from disposal with the carrying amount of property and equipment, and is recognised net within other income/other expenses in profit or loss.

(ii) Subsequent expenditure

Subsequent expenditure is capitalised only if it is probable that the future economic benefits associated with the expenditure will flow to the Group.

The costs of the day-to-day servicing of property and equipment are recognised in profit or loss as incurred.

(iii) Depreciation

Items of property and equipment are depreciated from the date that they are installed and are ready for use, or in respect of internally constructed assets, from the date that the asset is completed and ready for use. Depreciation is based on the cost of an asset less its residual value.

Depreciation is recognised in profit or loss on a straight-line basis over the estimated useful lives of each part of an item of property and equipment, since this most closely reflects the expected pattern of consumption of the future economic benefits embodied in the asset. Leased assets are depreciated over the shorter of the lease term and their useful lives unless it is reasonably certain that the Group will obtain ownership by the end of the lease term. Land is not depreciated.

The estimated useful lives of significant items of property and equipment for the current and comparative periods are as follows:

– buildings	40 years
– network infrastructure	5-25 years
– equipment	1-10 years
– transportation facilities	5 years
– fixtures and fittings	1-5 years
– leasehold improvements	lower of lease term and 20 years

Depreciation methods, useful lives and residual values are reviewed at each reporting date and adjusted if appropriate.

(i) Intangible assets

(i) Indefinite useful life intangible assets

Spectrum fees paid upfront are classified as indefinite useful life intangible assets. These assets are carried at cost and reviewed for impairment annually.

(ii) Other intangible assets

Intangible assets that are acquired by the Group, which have finite useful lives, are measured at cost less accumulated amortisation and accumulated impairment losses.

(iii) Subsequent expenditure

Subsequent expenditure is capitalised only when it increases the future economic benefits embodied in the specific asset to which it relates. All other expenditure, including expenditure on internally generated goodwill and brands, is recognised in the profit or loss as incurred.

(iv) Amortisation

Amortisation is calculated over the cost of the asset, less its residual value.

Amortisation is recognised in profit or loss on a straight-line basis over the estimated useful lives of intangible assets from the date that they are available for use since this most closely reflects the expected pattern of consumption of future economic benefits embodied in the asset.

The estimated useful lives for the current and comparative periods are as follows:

– licences and trademarks	6-16 years
– billing system	10 years
– other software	1-10 years
– customer base 8 years	
– capacity IRU	5-15 years

Amortisation methods, useful lives and residual values are reviewed at each financial year end and adjusted if appropriate.

(j) Financial instruments

(i) Recognition and initial measurement

Trade receivables are initially recognised when they are originated. All other financial assets and financial liabilities are initially recognised when the Group becomes a party to the contractual provisions of the instrument.

A financial asset (unless it is a trade receivable without a significant financing component) or financial liability is initially measured at fair value plus, for an item not at FVTPL, transaction costs that are directly attributable to its acquisition or issue. A trade receivable without a significant financing component is initially measured at the transaction price.

(ii) Classification and subsequent measurement

Financial assets

On initial recognition, a financial asset is classified as measured at: amortised cost; FVOCI - debt investment; FVOCI - equity investment; or FVTPL.

Financial assets are not reclassified subsequent to their initial recognition unless the Group changes its business model for managing financial assets, in which case all affected

financial assets are reclassified on the first day of the first reporting period following the change in the business model.

A financial asset is measured at amortised cost if it meets both of the following conditions and is not designated as at FVTPL:

- it is held within a business model whose objective is to hold assets to collect contractual cash flows; and
- its contractual terms give rise on specified dates to cash flows that are solely payments of principal and interest on the principal amount outstanding.

A debt investment is measured at FVOCI if it meets both of the following conditions and is not designated as at FVTPL:

- it is held within a business model whose objective is achieved by both collecting contractual cash flows and selling financial assets; and
- its contractual terms give rise on specified dates to cash flows that are solely payments of principal and interest on the principal amount outstanding.

All financial assets not classified as measured at amortised cost or FVOCI as described above are measured at FVTPL. On initial recognition, the Group may irrevocably designate a financial asset that otherwise meets the requirements to be measured at amortised cost or at FVOCI as at FVTPL if doing so eliminates or significantly reduces an accounting mismatch that would otherwise arise.

Financial assets - Business model assessment

The Group makes an assessment of the objective of the business model in which a financial asset is held at a portfolio level because this best reflects the way the business is managed and information is provided to management. The information considered includes:

- the stated policies and objectives for the portfolio and the operation of those policies in practice. These include whether management's strategy focuses on earning contractual interest income, maintaining a particular interest rate profile, matching the duration of the financial assets to the duration of any related liabilities or expected cash outflows or realising cash flows through the sale of the assets;
- how the performance of the portfolio is evaluated and reported to the Group's management;
- the risks that affect the performance of the business model (and the financial assets held within that business model) and how those risks are managed;
- how managers of the business are compensated - e.g. whether compensation is based on the fair value of the assets managed or the contractual cash flows collected; and
- the frequency, volume and timing of sales of financial assets in prior periods, the reasons for such sales and expectations about future sales activity.

Transfers of financial assets to third parties in transactions that do not qualify for derecognition are not considered sales for this purpose, consistent with the Group's continuing recognition of the assets.

Financial assets that are held for trading or are managed and whose performance is evaluated on a fair value basis are measured at FVTPL.

Financial assets - Assessment whether contractual cash flows are solely payments of principal and interest

For the purposes of this assessment, 'principal' is defined as the fair value of the financial asset on initial recognition. 'Interest' is defined as consideration for the time value of money and for the credit risk associated with the principal amount outstanding during a particular period of time and for other basic lending risks and costs (e.g. liquidity risk and administrative costs), as well as a profit margin.

In assessing whether the contractual cash flows are solely payments of principal and interest, the Group considers the contractual terms of the instrument. This includes assessing whether the financial asset contains a contractual term that could change the timing or amount of contractual cash flows such that it would not meet this condition. In making this assessment, the Group considers:

- contingent events that would change the amount or timing of cash flows;
- prepayment and extension features; and
- terms that limit the Group's claim to cash flows from specified assets (e.g. non-recourse features).

A prepayment feature is consistent with the solely payments of principal and interest criterion if the prepayment amount substantially represents unpaid amounts of principal and interest on the principal amount outstanding, which may include reasonable additional compensation for early termination of the contract.

Financial assets - Subsequent measurement and gains and losses

Financial assets at amortized cost are subsequently measured at amortized cost using the effective interest method. The amortized cost is reduced by impairment losses. Interest income, foreign exchange gains and losses and impairment are recognized in profit or loss. Any gain or loss on derecognition is recognized in profit or loss.

Financial liabilities - Classification, subsequent measurement and gains and losses

Financial liabilities are classified as measured at amortized cost and are subsequently measured at amortized cost using the effective interest method. Interest expense and foreign exchange gains and losses are recognized in profit or loss. Any gain or loss on derecognition is also recognized in profit or loss.

Other financial liabilities comprise loans and borrowings, bank overdrafts and trade and other payables.

(iii) Modification of financial assets and financial liabilities

Financial assets

If the terms of a financial asset are modified, the Group evaluates whether the cash flows of the modified asset are substantially different. If the cash flows are substantially different (referred to as 'substantial modification'), then the contractual rights to cash flows from the original financial asset are deemed to have expired. In this case, the original financial asset is derecognised and a new financial asset is recognised at fair value.

The Group performs a quantitative and qualitative evaluation of whether the modification is substantial, i.e. whether the cash flows of the original financial asset and the modified or replaced financial asset are substantially different. The Group assesses whether the

modification is substantial based on quantitative and qualitative factors in the following order: qualitative factors, quantitative factors, combined effect of qualitative and quantitative factors. If the cash flows are substantially different, then the contractual rights to cash flows from the original financial asset deemed to have expired. In making this evaluation the Group analogizes to the guidance on the derecognition of financial liabilities.

The Group concludes that the modification is substantial as a result of the following qualitative factors:

- change the currency of the financial asset;
- change in collateral or other credit enhancement;
- change of terms of financial asset that lead to non-compliance with SPPI criterion (e.g. inclusion of conversion feature).

If the cash flows of the modified asset carried at amortised cost are not substantially different, then the modification does not result in derecognition of the financial asset. In this case, the Group recalculates the gross carrying amount of the financial asset and recognises the amount arising from adjusting the gross carrying amount as a modification gain or loss in profit or loss. The gross carrying amount of the financial asset is recalculated as the present value of the renegotiated or modified contractual cash flows that are discounted at the financial asset's original effective interest rate. Any costs or fees incurred adjust the carrying amount of the modified financial asset and are amortised over the remaining term of the modified financial asset.

Financial liabilities

The Group derecognises a financial liability when its terms are modified and the cash flows of the modified liability are substantially different. In this case, a new financial liability based on the modified terms is recognised at fair value. The difference between the carrying amount of the financial liability extinguished and the new financial liability with modified terms is recognised in profit or loss.

If a modification (or exchange) does not result in the derecognition of the financial liability the Group applies accounting policy consistent with the requirements for adjusting the gross carrying amount of a financial asset when a modification does not result in the derecognition of the financial asset, i.e. the Group recognises any adjustment to the amortised cost of the financial liability arising from such a modification (or exchange) in profit or loss at the date of the modification (or exchange).

Changes in cash flows on existing financial liabilities are not considered as modification, if they result from existing contractual terms, e.g. changes in fixed interest rates initiated by banks due to changes in the CBA key rate, if the loan contract entitles banks to do so and the Group have an option to either accept the revised rate or redeem the loan at par without penalty. The Group treats the modification of an interest rate to a current market rate using the guidance on floating-rate financial instruments. This means that the effective interest rate is adjusted prospectively.

Group performs a quantitative and qualitative evaluation of whether the modification is substantial considering qualitative factors, quantitative factors and combined effect of qualitative and quantitative factors. The Group concludes that the modification is substantial as a result of the following qualitative factors:

- change the currency of the financial liability;
- change in collateral or other credit enhancement;
- inclusion of conversion option;

- change in the subordination of the financial liability.

For the quantitative assessment the terms are substantially different if the discounted present value of the cash flows under the new terms, including any fees paid net of any fees received and discounted using the original effective interest rate, is at least 10 per cent different from the discounted present value of the remaining cash flows of the original financial liability. If an exchange of debt instruments or modification of terms is accounted for as an extinguishment, any costs or fees incurred are recognised as part of the gain or loss on the extinguishment. If the exchange or modification is not accounted for as an extinguishment, any costs or fees incurred adjust the carrying amount of the liability and are amortised over the remaining term of the modified liability.

(iv) Derecognition

Financial assets

The Group derecognises a financial asset when the contractual rights to the cash flows from the financial asset expire, or it transfers the rights to receive the contractual cash flows in a transaction in which substantially all of the risks and rewards of ownership of the financial asset are transferred or in which the Group neither transfers nor retains substantially all of the risks and rewards of ownership and it does not retain control of the financial asset.

The Group enters into transactions whereby it transfers assets recognised in its statement of financial position, but retains either all or substantially all of the risks and rewards of the transferred assets. In these cases, the transferred assets are not derecognised.

Financial liabilities

The Group derecognises a financial liability when its contractual obligations are discharged or cancelled, or expire. The Group also derecognises a financial liability when its terms are modified and the cash flows of the modified liability are substantially different, in which case a new financial liability based on the modified terms is recognised at fair value.

On derecognition of a financial liability, the difference between the carrying amount extinguished and the consideration paid (including any non-cash assets transferred or liabilities assumed) is recognised in profit or loss.

Interest rate benchmark reform

When the basis for determining the contractual cash flows of a financial asset or financial liability measured at amortised cost changed as a result of interest rate benchmark reform, the Group updated the effective interest rate of the financial asset or financial liability to reflect the change that is required by the reform. A change in the basis for determining the contractual cash flows is required by interest rate benchmark reform if the following conditions are met:

- the change is necessary as a direct consequence of the reform; and
- the new basis for determining the contractual cash flows is economically equivalent to the previous basis - i.e. the basis immediately before the change.

When changes were made to a financial asset or financial liability in addition to changes to the basis for determining the contractual cash flows required by interest rate benchmark reform, the Group first updated the effective interest rate of the financial asset or financial liability to reflect the change that is required by interest rate

benchmark reform. After that, the Group applied the policies on accounting for modifications to the additional changes.

(v) Offsetting

Financial assets and financial liabilities are offset and the net amount presented in the statement of financial position when, and only when, the Group currently has a legally enforceable right to set off the amounts and it intends either to settle them on a net basis or to realise the asset and settle the liability simultaneously.

(k) Share capital

Ordinary shares

Ordinary shares are classified as equity. Incremental costs directly attributable to issue of ordinary shares and share options are recognised as a deduction from equity, net of any tax effects.

(l) Impairment

(i) Non-derivative financial assets

Financial instruments and contract assets

The Group recognises loss allowances for ECLs on financial assets measured at amortised cost. The Group measures loss allowance at an amount equal to lifetime ECLs. Loss allowances for collectively assessed trade receivables are always measured at an amount equal to lifetime ECLs.

When determining whether the credit risk of a financial asset has increased significantly since initial recognition and when estimating ECLs, the Group considers reasonable and supportable information that is relevant and available without undue cost or effort. This includes both quantitative and qualitative information and analysis, based on the Group's historical experience and informed credit assessment and including forward-looking information.

The Group assumes that the credit risk on a financial asset has increased significantly if it is more than 30 days past due.

The Group considers a financial asset to be in default when:

- the borrower is unlikely to pay its credit obligations to the Group in full, without recourse by the Group to actions such as realising security (if any is held); or
- the financial asset is more than 90 days past due.

Lifetime ECLs are the ECLs that result from all possible default events over the expected life of a financial instrument.

12-month ECLs are the portion of ECLs that result from default events that are possible within the 12 months after the reporting date (or a shorter period if the expected life of the instrument is less than 12 months).

The maximum period considered when estimating ECLs is the maximum contractual period over which the Group is exposed to credit risk.

Measurement of ECLs

ECLs are a probability-weighted estimate of credit losses. Credit losses are measured as the present value of all cash shortfalls (i.e. the difference between the cash flows due to the entity in accordance with the contract and the cash flows that the Group expects to receive).

ECLs are discounted at the effective interest rate of the financial asset.

Credit-impaired financial assets

At each reporting date, the Group assesses whether financial assets carried at amortised cost are credit-impaired. A financial asset is 'credit-impaired' when one or more events that have a detrimental impact on the estimated future cash flows of the financial asset have occurred.

Evidence that a financial asset is credit-impaired includes the following observable data:

- significant financial difficulty of the borrower or issuer;
- a breach of contract such as a default or being more than 90 days past due;
- the restructuring of a loan or advance by the Group on terms that the Group would not consider otherwise;
- it is probable that the borrower will enter bankruptcy or other financial reorganisation.

Presentation of allowance for ECL in the statement of financial position

Loss allowances for financial assets measured at amortised cost are deducted from the gross carrying amount of the assets.

Write-off

The gross carrying amount of a financial asset is written off when the Group has no reasonable expectations of recovering a financial asset in its entirety or a portion thereof. For corporate non-billing customers, the Group individually makes an assessment with respect to the timing and amount of write-off based on whether there is a reasonable expectation of recovery. The Group expects no significant recovery from the amount written off. However, financial assets that are written off could still be subject to enforcement activities in order to comply with the Group's procedures for recovery of amounts due.

(ii) Non-financial assets

The carrying amounts of the Group's non-financial assets, other than inventories and deferred tax assets are reviewed at each reporting date to determine whether there is any indication of impairment. If any such indication exists, then the asset's recoverable amount is estimated. For goodwill and intangible assets that have indefinite lives or that are not yet available for use, the recoverable amount is estimated each year at the same time.

For the purpose of impairment testing, assets that cannot be tested individually are grouped together into the smallest group of assets that generates cash inflows from continuing use that are largely independent of the cash inflows of other assets or CGU.

For the purposes of goodwill impairment testing, CGUs to which goodwill has been allocated are aggregated so that the level at which impairment testing is performed reflects the lowest level at which goodwill is monitored for internal reporting purposes.

Goodwill acquired in a business combination is allocated to groups of CGUs that are expected to benefit from the synergies of the combination.

The recoverable amount of an asset or CGU is the greater of its value in use and its fair value less costs to sell. In assessing value in use, the estimated future cash flows are discounted to their present value using a pre-tax discount rate that reflects current market assessments of the time value of money and the risks specific to the asset or CGU. An impairment loss is recognised if the carrying amount of an asset or its related cash-generating unit (CGU) exceeds its estimated recoverable amount.

Impairment losses are recognised in profit or loss. Impairment losses recognised in respect of CGUs are allocated first to reduce the carrying amount of any goodwill allocated to the CGU (group of CGUs), and then to reduce the carrying amounts of the other assets in the CGU (group of CGUs) on a pro rata basis.

An impairment loss in respect of goodwill is not reversed. In respect of other assets, impairment losses recognised in prior periods are assessed at each reporting date for any indications that the loss has decreased or no longer exists. An impairment loss is reversed if there has been a change in the estimates used to determine the recoverable amount. An impairment loss is reversed only to the extent that the asset's carrying amount does not exceed the carrying amount that would have been determined, net of depreciation or amortisation, if no impairment loss had been recognised.

(m) Provisions

A provision is recognised if, as a result of a past event, the Group has a present legal or constructive obligation that can be estimated reliably, and it is probable that an outflow of economic benefits will be required to settle the obligation. Provisions are determined by discounting the expected future cash flows at a pre-tax rate that reflects current market assessments of the time value of money and the risks specific to the liability. The unwinding of the discount is recognised as finance costs.

Site restoration

In accordance with the applicable legal requirements, a provision for site restoration in respect of leased areas for installed network facilities, is recognised when the facilities are installed.

(n) Leases

At inception of a contract, the Group assesses whether a contract is, or contains, a lease. A contract is, or contains, a lease if the contract conveys the right to control the use of an identified asset for a period of time in exchange for consideration.

As a lessee

At commencement or on modification of a contract that contains a lease component, the Group allocates the consideration in the contract to each lease component on the basis of its relative stand-alone prices.

The Group recognises a right-of-use asset and a lease liability at the lease commencement date. The right-of-use asset is initially measured at cost, which comprises the initial amount of the lease liability adjusted for any lease payments made at or before the commencement date, plus any initial direct costs incurred and an estimate of costs to

dismantle and remove the underlying asset or to restore the underlying asset or the site on which it is located, less any lease incentives received.

The right-of-use asset is subsequently depreciated using the straight-line method from the commencement date to the end of the lease term, unless the lease transfers ownership of the underlying asset to the Group by the end of the lease term or the cost of the right-of-use asset reflects that the Group will exercise a purchase option. In that case the right-of-use asset will be depreciated over the useful life of the underlying asset, which is determined on the same basis as those of property and equipment. In addition, the right-of-use asset is periodically reduced by impairment losses, if any, and adjusted for certain remeasurements of the lease liability.

The lease liability is initially measured at the present value of the lease payments that are not paid at the commencement date, discounted using the interest rate implicit in the lease or, if that rate cannot be readily determined, the Group's incremental borrowing rate. Generally, the Group uses its incremental borrowing rate as the discount rate.

The Group determines its incremental borrowing rate by obtaining interest rates from various external financing sources and makes certain adjustments to reflect the terms of the lease and type of the asset leased.

Lease payments included in the measurement of the lease liability comprise the following:

- fixed payments, including in-substance fixed payments;
- variable lease payments that depend on an index or a rate, initially measured using the index or rate as at the commencement date;
- amounts expected to be payable under a residual value guarantee; and
- the exercise price under a purchase option that the Group is reasonably certain to exercise, lease payments in an optional renewal period if the Group is reasonably certain to exercise an extension option, and penalties for early termination of a lease unless the Group is reasonably certain not to terminate early.

The lease liability is measured at amortised cost using the effective interest method. It is remeasured when there is a change in future lease payments arising from a change in an index or rate, if there is a change in the Group's estimate of the amount expected to be payable under a residual value guarantee, if the Group changes its assessment of whether it will exercise a purchase, extension or termination option or if there is a revised in-substance fixed lease payment.

When the lease liability is remeasured in this way, a corresponding adjustment is made to the carrying amount of the right-of-use asset, or is recorded in profit or loss if the carrying amount of the right-of-use asset has been reduced to zero.

The Group has elected not to recognise right-of-use assets and lease liabilities for leases of low-value assets.

COVID-19-related rent concessions

The Group has applied *COVID-19-Related Rent Concessions - Amendment to IFRS 16*. The Group applies the practical expedient allowing it not to assess whether eligible rent concessions that are a direct consequence of the COVID-19 pandemic are lease modifications. The Group applies the practical expedient consistently to contracts with similar characteristics and in similar circumstances. For rent concessions in leases to which the Group chooses not to apply the practical expedient, or that do not qualify for the practical expedient, the Group assesses whether there is a lease modification.

As a lessor

At inception or on modification of a contract that contains a lease component, the Group allocates the consideration in the contract to each lease component on the basis of their relative stand-alone prices.

When the Group acts as a lessor, it determines at lease inception whether each lease is a finance lease or an operating lease.

To classify each lease, the Group makes an overall assessment of whether the lease transfers substantially all of the risks and rewards incidental to ownership of the underlying asset. If this is the case, then the lease is a finance lease; if not, then it is an operating lease. As part of this assessment, the Group considers certain indicators such as whether the lease is for the major part of the economic life of the asset.

When the Group is an intermediate lessor, it accounts for its interests in the head lease and the sub-lease separately. It assesses the lease classification of a sub-lease with reference to the right-of-use asset arising from the head lease, not with reference to the underlying asset. If a head lease is a short-term lease to which the Group applies the exemption described above, then it classifies the sub-lease as an operating lease.

If an arrangement contains lease and non-lease components, then the Group applies IFRS 15 to allocate the consideration in the contract.

The Group recognises lease payments received under operating leases as income on a straight-line basis over the lease term as part of 'other revenue'.

(o) Segment reporting

An operating segment is a component of the Group that engages in business activities from which it may earn revenues and incur expenses, including revenues and expenses that relate to transactions with other components of the Group. All operating segments' operating results are reviewed regularly by the chief decision maker to make decisions about resources to be allocated to the segment and assess its performance, and for which discrete financial information is available. Management considers that the Group comprises of one operating segment.

29. New standards and interpretations not yet adopted

A number of new standards are effective for annual periods beginning after 1 January 2022 and earlier application is permitted; however, the Group has not early adopted the new or amended standards in preparing these consolidated financial statements.

a. 2022 new standards, interpretations and amendments effective January 1

1) IFRS annual reforms 2018-2020

In May 2020, the IASB issued minor amendments to IFRS 1: First-time Adoption of International Financial Reporting Standards, IFRS 9 Financial Instruments, IAS 41 Agriculture and IFRS 16 Leases in the accompanying demos.

2) IAS 37 "Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets" (Amendment - Unfavorable Contracts - Contract Performance Costs)

In May 2020, the IASB issued amendments to IAS 37, adding paragraph 68A to specify the costs to be included in the assessment when recognizing a contract as an unfavorable contract. As a

result of these changes, it is expected that a greater number of contracts will be considered unfavorable, as the changes broaden the scope of costs that are included in the evaluation of unfavorable contracts.

3) IAS 16 Property, Plant and Equipment (Amendment - Income received before intended use)

In May 2020, the IASB issued amendments to IAS 16, which prohibit companies from deducting receipts received in the process of preparing the asset for use from the original cost of the relevant property, plant and equipment. Instead, companies should recognize the relevant receipts from sales and related expenses in income and expenses and not as a deduction from the original cost of the property.

The new standards, interpretations and amendments that came into force after 01.01.2022 do not have a significant impact on the Company's financial statements.

b. New standards and amendments to IFRSs issued but not yet effective

1) IFRS 17 Insurance contracts

IFRS 17 introduced an internationally consistent approach to accounting for insurance contracts. Prior to IFRS 17, there were significant differences around the world related to the accounting and disclosures of insurance contracts, as IFRS 4 allowed the continuation of many of the previously used (non-IFRS) approaches. The application of IFRS 17 will require significant changes for many insurance companies, requiring adjustments to existing systems and procedures. The new standard considers insurance contracts as a combination of financial instruments and service contracts, a significant portion of which generate income that varies significantly over time. Thus, it adopts the following approaches.

- Combines the present measurement of future cash flows with the recognition of profit over time as the contractual services are rendered.
- Represents the separation of the results of insurance services (including insurance income) from financial income and expenses of insurance, and
- Requires the entity to make an accounting policy choice for each portfolio as to whether to recognize all insurance finance income and expenses in income and expenses or to recognize some in other comprehensive income.

Since the issuance of IFRS 17, amendments and delays in application have been made.

2) Accounting policy disclosures (Amendment to IFRS 1 and IFRS Practice Statement 2)

In February 2021, the IASB issued an amendment to IAS 1, which changed the disclosure requirements relating to accounting policies from "significant accounting policies" to "material information about accounting policies". The amendments contain guidance on the circumstances in which accounting information is likely to be considered material.

The amendments to IAS 1 are effective for periods beginning on or after 1 January 2023. Early application is also allowed. As IFRS Operational Statements are non-mandatory guidance, there is no mandatory effective date for IFRS Operational Statement 2.

3) Definition of accounting estimates (IFRS 8 amendment)

In February 2021, the IASB issued an amendment to IAS 8, through which the definition of accounting estimates was added to IAS 8. The amendments also clarified that changes in inputs and measurement methods are also considered changes in accounting estimates, unless they are the result of correcting an error in prior years.

4) Lease liability in case of "Sale and sublease" (IFRS 16 amendment)

In June 2020, the IFRS Interpretations Committee issued an agenda decision: Sale and sublease in the case of variable payments. This problem has been addressed in several ways by the IASC. The IASC issued the final amendments in September 2022. The amendments require the seller-lessee to determine "lease payments" or "revised lease payments" so that the seller-lessee does not recognize any gain/loss related to the right of use it retains.

5) *IAS 1 "Presentation of Financial Statements" (Amendment - Presentation of liabilities as current or non-current)*

In January 2020, the IASB issued IAS 1, the amendment to the classification of liabilities as current or non-current, which was later partially amended by the amendment "Non-current liabilities with covenants" issued in October 2022. The amendments require that the company's right to defer repayment of the liability for at least 12 months after the reporting period must be meaningful and exist at the reporting date. The classification of the liability is not affected by the possibility of the company using the right to postpone the repayment of the liability for at least 12 months after the reporting period. As a result of the COVID-19 pandemic, the Board has delayed application of the amendment by one year for annual reporting periods beginning on or after January 1, 2024.

6) *IAS 1 "Presentation of Financial Statements" (Amendment - Non-current liabilities with restrictive provisions (covenants))*

Following the change in the presentation of liabilities as current or non-current, the IASB issued additional amendments to IAS 1 in October 2022. If the company's right to defer repayment is linked to compliance with certain conditions, such conditions affect the existence of the right to defer at the reporting date if the company should have ensured compliance with those conditions before or after the reporting date and do not affect if the conditions compliance must be ensured after the reporting date. The amendments also clarify the meaning of the term "settlement" for purposes of classifying liabilities as current or non-current.

New standards, interpretations and amendments published but not yet effective do not have a material impact on the Company's future financial statements.

«Յուլբոմ» ՓԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2022թ. համար

Սույն հաշվետվությունը սկզբնապես պատրաստվել է անգլերեն, իսկ այնուհետև թարգմանվել հայերեն՝ ընթերցողների հարմարության համար: Անգլերեն և հայերեն տարբերակների միջև որևէ անհամապատասխանության դեպքում գերակայում է անգլերեն տարբերակը:

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Ներկայացվում է «Յուբոմ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Վերապահումով կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Յուբոմ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) և վերջինիս դուստր ձեռնարկության (այսուհետ միասին՝ «Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ., ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, և համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները՝ ներառյալ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի բաղաբանականության ամփոփ նկարագրությունը:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ մեր հաշվետվության «Վերապահումով կարծիքի հիմք» բաժնում նկարագրված հարցի հնարավոր հետևանքների, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում հմբի ֆինանսական վիճակը՝ 2022թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքը և դրամական միջոցների հոսքերը՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն (ՖՀՄՍ-ներ):

Վերապահումով կարծիքի հիմք

Հմբի ղեկավարությունը կատարել է նախորդ ժամանակաշրջաններում տեղի ունեցած էական սխալների ուղղում: Ոչ նյութական ակտիվների և գուղվիլի, առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի, պայմանագրային պարտավորությունների, չբաշխված շահույթների, հատույթի, այլ ծախսերի, արտարժույթի փոխարժեքի գծով օգուտների/վնասների և ֆինանսական ծախսերի նախորդ ժամանակաշրջանի գումարները վերաներկայացվել են կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում (Ծանոթագրություն 4):

Կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված չէ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի համար, որն է 2021 թվականի հունվարի 1-ը:

Մեր կարծիքով, այս տեղեկատվության բացահայտումը պահանջվում է ՖՀՄՍ-ով:

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներին) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է սույն հաշվետվության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» պարբերությունում:

Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակած *Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Էթիկայի միջազգային կանոնագրի* (ներառյալ *Անկախության միջազգային ստանդարտները*) (ՀԷՄՍԽ կանոնագիր), և պահպանել ենք ՀՄԷՍԽ կանոններով նախատեսված Էթիկայի այլ պահանջները: Համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր վերապահումով կարծիքը հիմնավորելու համար:

Այլ հարց

Ընկերության 2021թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունները աուդիտի են ենթարկվել այլ աուդիտորի կողմից, որը 2022թ.-ի դեկտեմբերի 27-ին արտահայտել է չձևափոխված կարծիք այդ հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, ինչպես նաև այնպիսի ներքին հսկողության համակարգի համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Ընկերությունը լուծարելու կամ Ընկերության գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ ունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումներ, երբ այն առկա է: Խարդախության կամ սխալի արդյունքում առաջացող խեղաթյուրումները համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք՝ առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացրած տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- նույնականացնում և գնահատում ենք՝ սխալի կամ խարդախության արդյունքում ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար են և համապատասխան՝ մեր կարծիքը հիմնավորելու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է քան սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

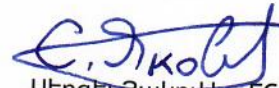
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը.
- հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա եզրակացնում ենք, թե արդյոք տեղին է հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառումը ղեկավարության կողմից և, թե՛ արդյոք առկա է էական անորոշություն՝ Շնկերության անընդհատ գործելու կարողությունը նշանակալի կասկածի տակ դնող դեպքերի կամ պայմանների հետ կապված: Եթե գտնում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է աուդիտորի հաշվետվությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները համարժեք չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր հաշվետվության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագայում տեղի ունեցող դեպքերը կամ ի հայտ եկող հանգամանքները կարող են ստիպել Ընկերությանը դադարեցնել անընդհատության սկզբունքի կիրառումը.
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների ու գործարքների ճշմարիտ ներկայացումը:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք ղեկավարությանը և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

17 հունվարի 2024թ.
«ԲԻ-ԴԻ-Օ Արմենիա» ՓԲԸ

Վահագն Սահակյան, FCCA
Տնօրեն

Սերգեյ Յարգսյան, FCCA
Աուդիտի ղեկավար

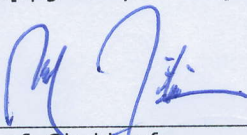
«Յուլբոմ» ՓԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն
առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.

հազ. դրամ	Ծնթ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ. (վերաներկայացված)
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	10	34,833,028	36,530,756
Ոչ նյութական ակտիվներ	11	31,381,809	37,759,882
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	12	7,901,834	4,697,720
Կանխավճար շահութահարկի գծով		340,876	340,876
Տրամադրված փոխառություններ	13	1,376,893	-
Կանխավճարներ և այլ ակտիվներ		449,871	656,641
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		76,284,311	79,985,875
Պաշարներ	14	1,603,038	1,110,754
Պայմանագրի գծով ակտիվներ		158,005	158,669
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	23(c)	6,941,406	9,178,767
Ստացվելիք ԱԱՀ		316,054	273,676
Կանխավճարներ և այլ ակտիվներ		365,657	2,003,880
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	15	975,206	2,221,887
Ընթացիկ ակտիվներ		10,359,366	14,947,633
Ընդամենը ակտիվներ		86,643,677	94,933,508
Սեփական կապիտալ	16		
Բաժնետիրական կապիտալ		23,903	23,903
Կուտակված վնաս		(24,591,122)	(28,846,001)
Լրացուցիչ կապիտալ		35,084,845	35,084,845
Ընդամենը սեփական կապիտալ		10,517,626	6,262,747
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	19	38,478,801	7,668,036
Պահուստներ	20	2,344,938	1,868,245
Վարձակալության գծով պարտավորություն	12	5,708,570	3,915,928
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21	-	3,445,087
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	22	7,537,734	7,998,194
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		54,070,043	24,895,490
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	19	4,211,927	45,863,063
Այլ պարտավորություններ		120,608	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	18	-	2,676,646
Վարձակալության գծով պարտավորություն	12	3,945,037	1,722,394
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21	12,971,661	12,788,591
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	22	806,775	724,577
Ընթացիկ պարտավորություններ		22,056,008	63,775,271
Ընդամենը պարտավորություններ		76,126,051	88,670,761
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		86,643,677	94,933,508

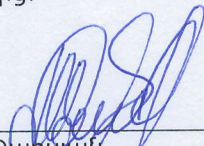
«Յուլթոմ» ՓԲԸ
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված
հաշվետվություն 2022թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթ.	2022թ.	2021թ. (վերաներկայացված)
Հասույթ	5	36,254,172	35,593,599
Այլ եկամուտ	6	1,082,860	338,205
Մաշվածության և ամորտիզացիայի ծախսեր		(11,756,116)	(12,832,690)
Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում		(2,164,266)	(1,577,908)
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(6,490,068)	(6,057,237)
Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով կորուստների հակադարձում/ (արժեզրկում)		155,258	(944,584)
Այլ ծախսեր	7	(15,805,880)	(15,669,132)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		1,275,960	(1,149,747)
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	8	9,048,207	6,330,872
Ֆինանսական եկամուտ	8	9,187	22,581
Ֆինանսական ծախսեր	8	(6,078,475)	(6,029,568)
Չուտ ֆինանսական եկամուտ		2,978,919	323,885
Շահույթ/(վնաս) մինչև շահութահարկով հարկումը	9	4,254,879	(825,862)
Շահույթ/(վնաս) և ընդամենը համապարփակ եկամուտ/(վնաս) տարվա համար		4,254,879	(825,862)

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2024թ. հունվարի 15-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Ռալֆ Յիրիկյան
Գլխավոր տնօրեն

Սյունե Փափյան
Ֆինանսական տնօրեն

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2022թ. համար

հազ. դրամ	Խմբի բաժնետերերին վերագրելի			
	Բաժնետիրական կապիտալ	Լրացուցիչ կապիտալ	Կուտակված վնաս (վերաներկայացված)	Ընդամենը սեփական կապիտալ (վերաներկայացված)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ. (վերաներկայացված)	23,903	35,084,845	(28,020,139)	7,088,609
Վնաս և ընդամենը համապարփակ վնաս տարվա համար (վերաներկայացված)	-	-	(825,862)	(825,862)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ. (վերաներկայացված)	23,903	35,084,845	(28,846,001)	6,262,747
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	23,903	35,084,845	(28,846,001)	6,262,747
Վնաս և ընդամենը համապարփակ վնաս տարվա համար	-	-	4,254,879	4,254,879
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	23,903	35,084,845	(24,591,122)	10,517,626

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն 2022թ. համար

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Հաճախորդներից ստացված դրամական միջոցներ՝ ներառյալ ԱԱՀ	40,496,720	43,149,061
Մատակարարներին վճարված դրամական միջոցներ՝ ներառյալ ԱԱՀ	(16,010,894)	(17,373,562)
Աշխատակիցներին վճարված դրամական միջոցներ՝ ներառյալ հարկերը	(6,244,209)	(5,744,390)
Վճարված հարկեր՝ բացառությամբ շահույթահարկի	(4,641,164)	(5,676,178)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	13,600,453	14,354,931
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Տրամադրված փոխառությունների մարում	-	1,880
Ստացված տոկոսներ	7,909	20,701
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(4,069,824)	(3,084,516)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	664	3,748
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(2,041,685)	(5,282,759)
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(6,102,936)	(8,340,946)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Վարկերի և փոխառությունների մարում (Ծնթ. 19)	(1,768,090)	(167,023)
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում (Ծնթ. 18)	(2,370,997)	-
Վարձակալության պարտավորությունների գծով վճարումներ (Ծնթ. 12)	(2,032,406)	(2,092,199)
Վճարված տոկոսներ	(2,513,852)	(3,077,381)
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(8,685,345)	(5,336,603)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	(1,187,828)	677,382
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	2,221,887	1,655,607
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(58,853)	(111,102)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի (Ծնթ. 13)	975,206	2,221,887

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	4	16. Սեփական կապիտալ	30
1. Հաշվետու կազմակերպություն	12	17. Կապիտալի կառավարում	31
2. Պատրաստման հիմունքներ	13	18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	31
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	13	19. Վարկեր և փոխառություններ	31
4. Նշանակալի գնահատումներ, դատողություններ և սխալների ուղղում	14	20. Պահուստներ	34
5. Հասույթ	17	21. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	34
6. Այլ եկամուտներ	22	22. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	35
7. Այլ ծախսեր	22	23. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	35
8. Չուտ ֆինանսական ծախսեր	23	24. Պայմանական դեպքեր	44
9. Շահութահարկ	23	25. Կապակցված կողմեր	45
10. Հիմնական միջոցներ	25	26. Դուրստ կազմակերպություններ	47
11. Ոչ նյութական ակտիվներ	26	27. Չափման հիմունքներ	47
12. Վարձակալություն	28	28. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	47
13. Տրամադրված փոխառություններ	29	29. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	63
14. Պաշարներ	30		
15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	30		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Հայաստանի բիզնես միջավայրը

Խումբը իր գործունեությունը իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Հետևաբար, Խումբը ենթարկվում է ՀՀ տնտեսական և ֆինանսական շուկաների փոփոխությունների ազդեցությանը:

Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն ենթակա են տարբեր մեկնաբանությունների և հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական ու ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար:

2022թ. փետրվարի 24-ին Ռուսաստանը ռազմական գործողություններ սկսեց Ուկրաինայի դեմ: ԵՄ-ն, ԱՄՆ-ն և աշխարհի շատ երկրներ տնտեսական և քաղաքական պատժամիջոցներ են հայտարարել և կիրառում Ռուսաստանի դեմ, որի արդյունքում Ռուսաստանի տնտեսությունը նշանակալի խնդիրների առաջ է հայտնվել:

Հաշվի առնելով ՀՀ տնտեսության վրա Ռուսաստանի նշանակալի ազդեցությունը, ինչպես նաև այն որ ՀՀ-ն ԵԱՀԿ կառույցի անդամ է, տարածաշրջանում պահպանվող քաղաքական լարվածությունը, միջազգային պատժամիջոցները, արժեթղթերի շուկայի անկայունությունը, սուր գնաճը և ՌԴ առջև ծառացած այլ ռիսկերը կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ՀՀ տնտեսության վրա:

Այսպիսի գործարար միջավայրն էական ազդեցություն ունի Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա: Խումբը ձեռնարկում է անհրաժեշտ միջոցառումներ Խմբի գործունեության կայունությունն ապահովելու նպատակով, այդուհանդերձ, ելնելով իրադարձությունների զարգացման անկանխատեսելիությունից, Ղեկավարությունը հնարավորություն չունի արժանահավատ գնահատական տալ, թե նման հանգամանքները ինչ ազդեցություն կունենան Խմբի հետագա տարիների ֆինանսական վիճակի վրա:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և գործունեությունը

«Յուլբոմ» ՓԲԸ-ն (Ընկերություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն 1994թ. ապրիլին և հանդիսանում է «Մոսկվա» ՍՊԸ-ի ու «Առաքինի ընկեր» ՍՊԸ-ի իրավահաջորդը: Ընկերությունը վերանվանվել է «Յուլբոմ» ՍՊԸ-ի 2007թ. դեկտեմբերի 12-ին Ընկերության կանոնադրությունում կատարված փոփոխությունների համաձայն: Ընկերությունն իր գործունեությունը սկսել է 2007թ. հոկտեմբերի 22-ին, մինչև այդ ամսաթիվն այն գործունեություն չէր իրականացնում: 2020թ. հունվարի 15-ին Ընկերությունը սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունից վերակազմավորվեց փակ բաժնետիրական ընկերության, ինչպես սահմանված է Հայաստանի Քաղաքացիական օրենսգրքով: «Յուլբոմ» ՍՊԸ-ն լիկվիդացվեց և հիմնադրվեց նոր ընկերություն՝ «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ն, որը «Յուլբոմ» ՍՊԸ-ի իրավահաջորդն է:

2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության իրավաբանական հասցեն Էր՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, 0069, Դավիթ Անհաղթի 8/4:

2015թ. օգոստոսի 31-ին Ընկերությունը ձեռք է բերել հսկողություն «Օրանժ Արմենիա» ՓԲԸ-ի նկատմամբ՝ գնելով ընկերության բաժնետոմսերի և քվեարկելու իրավունք տվող բաժնեմասերի 100%-ը: 2016թ. մարտի 31-ին «Օրանժ Արմենիա» ՓԲԸ-ն միաձուլվել է «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ին իրավական հիմքով:

2017թ. փետրվարին Ընկերությունն իրավական հիմքով միաձուլվել է իր երկու դուստր կազմակերպությունների՝ «Ինտերակտիվ Թիվի» ՍՊԸ-ի և «Այբան Քոմունիթեյշն» ՓԲԸ-ի հետ:

Թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 23,903,447 սովորական բաժնետոմսից: Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 1 դրամ:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը բջջային հեռահաղորդակցության, լայնաշերտ և անլար ինտերնետի, թվային հեռուստատեսության և ֆիքսված թվային հեռախոսակապի ծառայությունների մատուցումն է Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև տվյալների փոխանցման և հոսթինգի ծառայությունների տրամադրումն է: Ընկերությունը վաճառում է նաև հեռահաղորդակցության սարքավորումներ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց:

2018թ. հունիսի 7-ին Ընկերությունը հիմնադրել է նոր ընկերություն՝ «Յուլթեյ» ՓԲԸ (Դուստր կազմակերպություն): «Յուլթեյ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը պատկանում է Ընկերությանը:

Դուստր կազմակերպության հիմնական գործունեությունը վճարումների ընդունման ծառայությունների մատուցումն է, մասնավորապես, հաճախորդների կոմունալ ծառայությունների վճարների, վարկերի մարումների, պետական բյուջե վճարումների ընդունումը ծառայություններ մատուցողների անունից և վարկերի տրամադրումը վարկային կազմակերպությունների անունից իր 42 մասնաճյուղերի միջոցով:

Խումբը չունի վերջնական հսկող կողմ: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 25-ում:

2. Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հավաստում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

(բ) Անընդհատության սկզբունք

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են գործունեության անընդհատության սկզբունքի հիման վրա, որը ենթադրում է, որ Խումբը կկարողանա կատարել իր պարտավորությունները, ներառյալ բանկային միջոցների պարտադիր մարման պայմանները: 2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի ընթացիկ պարտավորությունները 11,696,642 հազար դրամով գերազանցել են ընթացիկ ակտիվները: Ընկերությունը 2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ից հետո վերաձևակերպել/վերաֆինանսավորել է բանկերի, բաժնետերերի և կապակցված անձանց հետ ունեցած վարկերը՝ երկարաձգելով մարումները մինչև 2024-2028 թթ.: Ղեկավարությունը վստահ է, որ Խումբը կկարողանա վերաֆինանսավորել բանկային մնացած միջոցները, որոնք ժամկետանց են և որոնց ժամկետն ավարտվում է 2023 թվականին, և որ բաժնետերերն ու այլ կապակցված անձինք տեսանելի ապագայում չեն պահանջի մարել փոխառությունները:

Այս գործոնների հիման վրա ղեկավարությունը ողջամիտ ակնկալիք ունի, որ Խումբն ունի և կունենա համապատասխան ռեսուրսներ՝ շարունակելու իր գործառնական գոյությունը սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Համապատասխանաբար, ղեկավարությունը կարծում է, որ չկա էական անորոշություն՝ կապված խմբի իր անընդհատ գործունեությունը շարունակելու կարողության հետ:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»): Դրամը խմբի ֆունկցիոնալ և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

4. Նշանակալի գնահատումներ, դատողություններ և սխալների ուղղում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար դեկլարությունից պահանջվում է կատարել մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման բաղաթականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման բաղաթականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարվա ընթացքում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված են հետևյալ ծանոթագրություններում:

- Ծանոթագրություն 2 (բ) - ենթադրություններ, որոնք վերաբերում են հսմբի՝ իր գործունեությունն անընդհատ շարունակելու կարողությանը,
- Ծանոթագրություն 5 - օգտագործման անբակտելի իրավունքի (ՕԱԻ) պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարների նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչի որոշում, դադարեցված պայմանագրերի գծով հասույթի հավաքագրման հնարավորության որոշում,
- Ծանոթագրություն 12 - վարձակալության ժամկետի և վարձակալի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի որոշում,
- Ծանոթագրություն 30 (ը) (iii) - հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ,
- Ծանոթագրություն 11 - ոչ ընթացիկ ակտիվների արժեզրկումը ստուգելիս կատարվող հիմնական ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 20 - ապամոնտաժման գծով պահուստի գնահատման ժամանակ կատարվող հիմնական ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 23(գ) - առևտրական դեբիտորական պարտքերից և պայմանագրի գծով ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱԴԿ) գծով պահուստի չափում. վնասի միջին կշռված դրույքը որոշելու համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 9 - հետաձգված հարկային ակտիվների չճանաչում,
- Ծանոթագրություն 11 - ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարվելիք կանխավճարների սահմանում որպես անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներ:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման բաղաթականության որոշակի դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների, հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև.

- 1-ին մակարդակ. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտվող):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):

- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղի ունեցող փոխանցումները հստակ ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի են ունեցել փոփոխությունները:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում՝ «Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում»:

Էական սխալների ուղղում

2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ղեկավարությունը հայտնաբերել է հետևյալ էական սխալները՝ կապված նախորդ ժամանակաշրջանների հետ.

1. *Ոչ նյութական ակտիվներ և գույքի* - Ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարները որոնք վճարվել են թույլտվությունների ձեռքբերման ժամանակ, սկզբնապես ամորտիզացվել են գծային մեթոդով: Տարվա ընթացքում ղեկավարությունը հաշվի է առել հետևյալը.
 - Թույլտվությունները երկարաձգվում են Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով (ՀԾԿՀ) ներկայացված դիմումի հիման վրա: Եթե չկան կանոնակարգերի էական խախտումներ, ՀԾԿՀ-ն երկարաձգում է լիցենզիան լրացուցիչ ժամկետով՝ առանց կազմակերպության կողմից որևէ էական վճարման:
 - Տեսանելի ապագայում չի ակնկալվում, որ տեխնոլոգիան, որին վերաբերում են վճարումները, կդադարեցվի:

Ելնելով վերը նշվածից՝ ղեկավարությունը հետադարձ կերպով փոփոխել է սխալը՝ փոխելով ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարների գծով ոչ նյութական ակտիվների հանդեպ մոտեցումը՝ դրանք համարելով որպես անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներ:

Ղեկավարությունը նաև դուրս է գրել գույքի՝ կապված նախկինում համախմբված դուստր ձեռնարկությունների միաձուլման հետ:

2. *Հասույթ և դրա հետ կապված պայմանագրային պարտավորություններ*՝ Տարվա ընթացքում ղեկավարությունը հայտնաբերել է, որ պայմանագրային պարտավորությունները և հարակից հասույթը ՕԱԻ պայմանագրերից, ֆինանսական ծախսերը և արտարժույթի փոխարժեքների գծով օգուտները/կորուստները էականորեն խեղաթյուրվել են այն փաստի պատճառով, որ արտարժույթով արտահայտված հասույթը ճանաչվել է ընթացիկ փոխարժեքների հիման վրա, և համապատասխան պայմանագրային պարտավորության մնացորդը վերագնահատվել է:
3. *Դերիտորական պարտքեր, եկամուտներ և այլ ծախսեր*՝ Տարվա ընթացքում ղեկավարությունը հայտնաբերել է խեղաթյուրում՝ կապված ռոումինգի գործընկերների հետ:

Նույնիսկ եթե նախորդ տարում սխալի ազդեցությունը համարվել է ոչ էական, Ընկերության ղեկավարությունը կարծում է, որ սխալի ուղղումը կհանգեցնի տեղեկատվության ավելի հուսալի և պատշաճ ներկայացմանը:

«Յուքոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն (քաղվածք)

	31.12.2021թ. (ինչպես սկզբնապես ներկայացվել է)	Աճ/ (Նվազում)	31.12.2021թ. (Վերաներ- կայացված)
Ոչ նյութական ակտիվներ և գույքի Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	27,832,849	9,927,033	37,759,882
Պայմանագրային պարտավորություններ (ոչ ընթացիկ)	9,407,738	(228,971)	9,178,767
Պայմանագրային պարտավորություններ (ընթացիկ)	7,544,612	453,582	7,998,194
Կուտակված վնաս	851,514	(126,937)	724,577
	38,217,418	9,371,417	28,846,001

**Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին
համախմբված հաշվետվություն (քաղվածք)**

	31.12.2021թ. (ինչպես սկզբնապես ներկայացվել է)	Աճ/ (Նվազում)	31.12.2021թ. Վերաներ- կայացված
Հասույթ	35,586,052	7,547	35,593,599
Այլ ծախսեր	(15,365,860)	(303,272)	(15,669,132)
Արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության գծով օգուտ/(վնաս)	7,454,027	(1,123,155)	6,330,872
Ֆինանսական ծախսեր	(6,002,722)	(26,846)	(6,029,568)

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից		
Բջջային ծառայություններ (ներառյալ՝ բջջային ինտերնետը)	10,323,497	8,834,233
«Երեքը մեկում» փաթեթ (ներառյալ՝ հեռախոսը, հեռուստատեսությունը և ինտերնետը)	5,016,148	6,964,766
Ֆիքսված լայնաշերտ ինտերնետ	8,062,200	6,007,529
Ապրանքների վաճառք	3,975,969	3,432,592
Շարժական լայնաշերտ ինտերնետ	2,651,604	3,105,298
Փոխկապակցման ծառայություններ և ռոուլմինգ	2,143,300	2,103,276
Օգտագործման անբակտեյի իրավունք, IP և տվյալների փոխանցում	1,976,682	2,448,708
Թվային հեռուստատեսություն	1,543,878	1,141,205
Վերգետնյա թվային հեռախոսակապ և փոխկապակցման ծառայություններ	301,421	334,851
Ցանցի կառուցման աշխատանքներ	97,340	106,667
Այլ	138,990	817,411
Ընդամենը հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	36,231,029	35,296,536
Այլ հասույթ		
Հեռահաղորդակցության սարքավորումների վարձակալություն	23,143	297,063
Ընդամենը հասույթ	36,254,172	35,593,599

(բ) Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների և հասույթի ճանաչման ժամկետների.

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հիմնական աշխարհագրական շուկաներ		
Հայաստանի Հանրապետություն	33,544,475	32,844,881
Մերձավոր Արևելքի երկրներ	1,662,157	1,555,142
Եվրոյի գոտու երկրներ	538,713	407,803
Այլ ԱՊՀ երկրներ	377,143	367,845
Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ	-	19,500
Այլ երկրներ	108,541	101,365
	36,231,029	35,296,536
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ		
Ժամանակի որոշակի պահին	3,975,969	3,432,592
Ժամանակի ընթացքում	32,255,060	31,863,944
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	36,231,029	35,296,536
Այլ հասույթ	23,143	297,063
Ընդամենը հասույթ	36,254,172	35,593,599

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի, պայմանագրի գծով ակտիվների և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ.

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	6,941,406	9,178,767
Պայմանագրի գծով ակտիվներ	158,005	158,669
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	8,344,509	8,722,771

Պայմանագրի գծով ակտիվները հիմնականում վերաբերում են այն աշխատանքի դիմաց հատուցում ստանալու համար իրավունքներին, որի իրականացումն ավարտվել է, սակայն որի համար դեռ հաշիվ չի ներկայացվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, ինչպես նաև պայմանագրի կնքման հետ կապված լրացուցիչ ծախսումներին, այդ թվում՝ վաճառքի գործակալի միջնորդավճարին: Պայմանագրի գծով ակտիվները, որոնք վերաբերում են ավարտված աշխատանքին, սակայն որի համար հաշիվ դեռ չի ներկայացվել, փոխանցվում են դեբիտորական պարտքերի կազմ, երբ իրավունքները դառնում են ոչ պայմանական: Պայմանագրի գծով ակտիվները, որոնք վերաբերում են պայմանագրի կնքման հետ կապված լրացուցիչ ծախսումներին, ամորտիզացվում են համապատասխան հասույթի ճանաչման ժամկետի ընթացքում:

Խումբը գնահատում է դադարեցված (պարտազանցված) պայմանագրերի հետ կապված տուգանքներից հասույթի և այլ եկամտի հավաքագրման հնարավորությունը հասույթի ճանաչման պահին: Հիմք ընդունելով նման հասույթի 30%-ից պակաս չափով հավաքագրումների անցյալ ժամանակաշրջանների տեղեկատվությունը՝ Խումբը գնահատել է, որ հասույթ չպետք է ճանաչվի դադարեցված պայմանագրերի գծով՝ հաշվի առնելով հավաքագրման քիչ հավանականությունը:

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները ներառում են ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարները, ցանցի տեղադրման ծառայությունների վճարները և այլ հետաձգված հասույթ: ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարները վերաբերում են համար ենթակառուցվածքի որոշ մուկ մանրաթելերին մուտքի իրավունք տրամադրելու համար հաճախորդներից որպես կանխավճար ստացված հատուցմանը:

824,283 հազար դրամ գումարը, որը ճանաչվել է պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ, ճանաչվել է որպես հասույթ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար:

Ակնկալվում է, որ պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ներառված ՕԱԻ պայմանագրերի շրջանակում մնացած կատարման պարտականությունները կճանաչվեն ապագա ժամանակաշրջանների հասույթի կազմում հետևյալ կերպ.

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մինչև 1 տարի	444,435	446,047
1-ից 2 տարի	464,409	501,785
2-ից 5 տարի	1,859,854	1,816,908
Ավելի քան 5 տարի	5,125,412	5,566,876
	7,894,110	8,331,616

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չի բացահայտվել տեղեկատվություն մնացած կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնական ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ պակաս, ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՍ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրով սահմանված հատուցման հիման վրա: Խոլմբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ապրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
Փոխկապակցման ծառայություններ	Փոխկապակցման ծառայություններից օգտվելու վճարները գանձվում են հեռահաղորդակցության այլ օպերատորներից համբի ցանցում առաջացած տրաֆիկի համար այն պայմանագրերի շրջանակում, որոնք նաև կարգավորում են այլ օպերատորների ցանցերի օգտագործումը համբի կողմից: Փոխկապակցման ծառայությունների համար հաշիվները դուրս են գրվում և վճարվում են ամսական կտրվածքով:	Փոխկապակցման ծառայությունների վճարներից ստացվող հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ:
Ֆիքսված ծառայություններ (ինտերնետ, հեռուստատեսությունը և IP հեռախոսակապ)	Խոլմբը հասույթ է ստանում յուրաքանչյուր բաժանորդից ֆիքսված ծառայությունների համար: Կատարման պարտականությունը համարվում է կատարված ծառայությունների մատուցումից հետո: Ծառայությունը հետվճարային է:	Ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող ամսական ֆիքսված վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես կատարման առաջընթացի չափման միավոր:
Բջջային և ինտերնետ ծառայություններ (բջջային հեռախոսակապ, տվյալներ, ռոումինգ, հաղորդագրություններ, ինտերնետ)	Խոլմբը հասույթ է ստանում յուրաքանչյուր բաժանորդից բջջային և ինտերնետ ծառայությունների համար: Կատարման պարտականությունը համարվում է կատարված ծառայությունների մատուցումից հետո՝ հիմք ընդունելով օգտագործված րոպեները, մշակված հաղորդագրությունների քանակը և օգտագործված	Բջջային և ինտերնետ ծառայություններից ստացվող հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ: Առաջընթացի չափման միավորը հիմնված է օգտագործված րոպեների, մշակված հաղորդագրությունների քանակի և օգտագործված տվյալների ծավալի վրա:

«Յուքոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ապրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման բաղաբականություն
	տվյալների ծավալը: Ծառայության համար գործում է թե՛ կանխավճարային և թե՛ հետվճարային տարբերակ:	Միավորված փաթեթների համար հսումբն առանձին ծառայությունները հաշվառվում է առանձին հիմունքով, եթե այդ ծառայությունները տարբերակելի են, այսինքն կարող են առանձին որոշակիացվել միավորված փաթեթի մյուս ծառայություններից, և եթե բաժանորդը կարող է օգուտ ստանալ այդ ծառայությունից: Հատուցումը բաշխվում է փաթեթի առանձին ծառայությունների միջև՝ հիմք ընդունելով առանձին վաճառքի գները: Ամսական բաժանորդագրության վճարը ճանաչվում է որպես հասույթ այն ամսում, որի ընթացքում ծառայությունը մատուցվում է բաժանորդին: Քանի որ միավորված փաթեթների դեպքում չօգտագործված մեզաբայթերը, հաղորդագրությունները և րոպեները չեն կարող փոխանցվել հաջորդ ժամանակաշրջան, հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես առաջընթացի չափման միավոր: Խումբը սկսում է ճանաչել հասույթը փաթեթի ակտիվացման պահից մինչև ծառայության գործողության ժամկետի ավարտը: Այս ծառայությունների համար հաշիվները դուրս են գրվում և վճարվում են ամսական կտրվածքով:
ՕԱԻ, IP և տվյալների փոխանցում	Խումբը հասույթ է ստանում իր մալուխային ցանցից օգտվելու համար կատարվող ֆիքսված վճարներից: Կատարման պարտականությունը համարվում է կատարված ծառայությունների մատուցումից հետո: Ծառայությունը կանխավճարային է:	Խումբն ունի որոշ երկարաժամկետ ՕԱԻ պայմանագրեր, որոնց շրջանակում ցանցի սպասարկման պարտականությունը և դրա հետ կապված վերադարձի ռիսկը խմբի կողմից պահվում են պայմանագրի գործողության ընթացքում: Խումբը ճշգրտում է գործարքի գինը նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչի մասով և ճանաչում է համապատասխան տոկոսային ծախսը շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Ապրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
Ապրանքների վաճառք	Հաճախորդը հսկողության իրավունք է ստանում վաճառված ապրանքների նկատմամբ, որոնք հիմնականում իրենցից ներկայացնում են հեռահաղորդակցության սարքավորումներ և բջջային հեռախոսներ, խմբի հաճախորդների սպասարկման կենտրոնում: Հաշիվները դուրս են գրվում և հասույթը ճանաչվում է ժամանակի այդ պահին: Իրավաբանական անձանց հաշիվները ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում: Ֆիզիկական անձանց հաշիվները ենթակա են վճարման կանխիկով՝ հաշիվը դուրս գրելուց անմիջապես հետո, իսկ ապառիկ վաճառքի դեպքում վաճառված ապրանքի համար վճարում է կատարում պայմանագրային բանկը 30 օրվա ընթացքում: Վաճառված ապրանքի համար բոնուսային միավորներ կամ վերադարձման հնարավորություն չեն առաջարկվում:	Խումբը հասույթը ճանաչում է գծային մեթոդով՝ պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում: Հասույթը ճանաչվում է, երբ ապրանքը փոխանցվում է հաճախորդին խմբի հաճախորդների սպասարկման կենտրոնում և դուրս է գրվում հաշիվը: Միավորված փաթեթների համար Խումբը վաճառված առանձին ապրանքները հաշվառվում է առանձին հիմունքով, եթե այդ ապրանքները հստակ տարբերակելի են, այսինքն կարող են առանձին որոշակիացվել միավորված փաթեթի մյուս ապրանքներից, և եթե հաճախորդը կարող է օգուտ ստանալ այդ ապրանքից: Հատուցումը բաշխվում է փաթեթի սակագնային պլանի շրջանակում վաճառված ապրանքների և մատուցված ծառայությունների միջև՝ հիմք ընդունելով առանձին վաճառքի գները:

«Յուքոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

6. Այլ եկամուտներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Պաշարների վերականգնում պաշարների հաշվառման արդյունքում	569,365	-
Վարձակալության գծով պայմանագրերի փոփոխումից ստացված զուտ եկամուտ	218,485	-
Վնասի փոխհատուցում	68,678	8,906
Եկամուտ ոչ հիմնական ծառայություններից	61,478	40,014
Այլ	164,854	289,285
	1,082,860	338,205

7. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վաճառված սարքավորումների ինքնարժեք	3,564,756	2,927,816
Փոխկապակցման ծառայությունների և ռոուլինգի գծով ծախսեր	3,134,184	3,124,923
Տեխնիկական աջակցություն և սպասարկում	1,560,773	1,785,231
Գրասենյակի սպասարկում, էլեկտրաէներգիա և կոմունալ ծախսեր	1,380,464	1,191,437
Հեռուստաալիքների գնում	1,169,693	1,198,653
Ինտերնետի գնում	841,292	1,498,792
Շահագործման և սպասարկման վճարներ ՕԱԻ պայմանագրերի գծով	671,963	715,677
Միջնորդավճարների գծով ծախսեր	559,698	557,747
Գովազդ, շուկայավարում և իրացում	441,926	510,296
Գրասենյակային և տրանսպորտային ծախսեր	352,583	359,713
Մասնագիտական ծառայություններ	129,126	67,106
Չփոխհատուցվող հարկերից ծախսեր	124,767	88,515
Այլ գործառնական վարձակալության ծախսեր	174,718	64,552
Աջակցման համակարգի ապահովման ծրագրի իրականացման ծախսեր	-	477,952
Այլ	1,699,937	1,100,722
	15,805,880	15,669,132

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

8. Չուտ ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ	9,187	22,581
Ֆինանսական եկամուտ	9,187	22,581
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների և պարտքային արժեթղթերի գծով	(3,360,525)	(4,474,582)
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորության ամորտիզացիայի գծով	(1,849,131)	(682,958)
Տոկոսային ծախս ՕԱԻ պայմանագրերի հետ կապված պայմանագրի գծով պարտավորությունների մասով	(479,777)	(455,914)
Ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարվելիք վճարների գծով զեղչի ծախսագրում	(264,111)	(270,205)
Տեղանքի վերականգնման պահուստի գծով զեղչի ծախսագրում	(121,858)	(93,101)
Սարքավորումների ձեռքբերման գծով հետաձգված կրեդիտորական պարտքերի գծով զեղչի ծախսագրում	(3,073)	(52,808)
Ֆինանսական ծախսեր	(6,078,475)	(6,029,568)
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	9,048,207	6,330,872
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական եկամուտ	2,978,919	323,885

9. Շահութահարկ

ա/ Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է հայկական ընկերությունների համար կիրառելի 18% դրույթաչափով (2021թ-ին՝ 18%):

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	-	-
Շահութահարկի գծով ծախս	-	-

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

բ/ Հարկի արդյունավետ դրույթաչափի համադրում

	2022թ.		2021թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Օգուտ/ (վնաս) նախքան շահութահարկով հարկումը	4,254,879		(825,862)	
Շահութահարկի գծով (ծախս)/օգուտ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույթաչափով	(765,878)	(18%)	148,655	(18)
Զանաչված հարկային վնասների աճ	69,291	2%	(1,123,349)	(26)
Զհարկվող եկամուտ/(չնվազեցվող ծախսեր)	696,587	16%	974,694	23
	-	-	-	-

գ/ Զանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել հետևյալ միավորների գծով:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ	18,428,721	24,028,592
Հարկային վնասներ	43,304,124	38,237,205
	61,732,845	62,265,797

Հարկային վնասներն օգտագործելու ժամկետը լրանում է 1-5 տարում: Գործող հարկային օրենսդրությունը չի սահմանում՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների տեղափոխման ժամկետ: Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով, քանի որ քիչ հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց հումքը կկարողանա իրացնել այդ հոդվածներից ստացված օգուտը:

2,350,183 հազար դրամի հարկային վնասների տեղափոխման ժամկետը լրացել է 2022 թվականին (2021թ.՝ զրո):

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

10. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հող և շենքեր	Ցանցային ենթակառուցվածք	Սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Կահույք և հարմարանքներ	Վարձակալված հիմնական միջոցների բարելավումներ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	1,192,757	39,106,878	34,571,256	551,887	1,034,419	520,800	794,707	77,772,704
Ավելացումներ	12,992	921,644	1,446,440	-	88,127	31,701	261,181	2,762,085
Փոխանցումներ	7,969	115,792	(25,662)	-	350,914	57,640	(506,653)	-
Օտարումներ	-	(90,297)	(1,351,158)	-	(1,224)	(51,674)	(533)	(1,494,886)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,213,718	40,054,017	34,640,876	551,887	1,472,236	558,467	548,702	79,039,903
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,213,718	40,054,017	34,640,876	551,887	1,472,236	558,467	548,702	79,039,903
Ավելացումներ	16,302	426,804	2,682,641	8,510	176,459	100,568	20,010	3,431,294
Փոխանցումներ	62,341	69,523	(77,096)	153	58,059	10,696	(123,676)	-
Օտարումներ	-	(68,143)	(477,029)	-	(16,067)	(7,974)	(15,728)	(584,941)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,292,361	40,482,201	36,769,392	560,550	1,690,687	661,757	429,308	81,886,256
Մաշվածություն								
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	152,440	12,215,537	23,066,728	486,508	1,024,337	160,108	-	37,105,658
Տարվա մաշվածություն	25,565	2,790,333	3,006,002	48,516	120,460	18,848	-	6,009,724
Փոխանցումներ	367	-	2,602	-	1,222	(4,191)	-	-
Օտարումներ	-	-	(596,625)	-	(1,496)	(8,114)	-	(606,235)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	178,372	15,005,870	25,478,707	535,024	1,144,523	166,651	-	42,509,147
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	178,372	15,005,870	25,478,707	535,024	1,144,523	166,651	-	42,509,147
Տարվա մաշվածություն	26,344	2,561,889	1,978,456	14,219	138,431	45,648	-	4,764,987
Փոխանցումներ	1,553	(63,503)	(95,665)	-	156,062	1,553	-	-
Օտարումներ	-	(570)	(205,924)	-	(14,412)	-	-	(220,906)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	206,269	17,503,686	27,155,574	549,243	1,424,604	213,852	-	47,053,228
Հաշվեկշռային արժեք								
Առ 1 հունվարի 2021թ.	1,040,317	26,891,341	11,504,528	65,379	10,082	360,692	794,707	40,667,046
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,035,346	25,048,147	9,162,169	16,863	327,713	391,816	548,702	36,530,756
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,086,092	22,978,515	9,613,818	11,307	266,083	447,905	429,308	34,833,028

«Յուլբոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

ա/ Ապահովություն

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 8,476,410 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով (2021թ-ին՝ 11,013,886 հազար դրամ) գույքը գրավադրված է բանկային վարկերի դիմաց (տես Ծանոթագրություն 19):

11. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Հաճախորդների բազա	Լիցենզիաներ և ապրանքային նշաններ	Տարողության ՕԱԻ	Բիլինգային համակարգ և այլ ծրագրեր	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	165,170	41,327,929	15,532,597	7,569,644	64,595,340
Ավելացումներ	-	228,197	-	24,900	253,097
Օտարումներ	-	(559)	-	(75,379)	(75,938)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	165,170	41,555,567	15,532,597	7,519,165	64,772,499
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	165,170	41,555,567	15,532,597	7,519,165	64,772,499
Ավելացումներ	-	174,197	-	790,056	964,253
Օտարումներ	-	(607,060)	(459,814)	(154,048)	(1,220,922)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	165,170	41,122,704	15,072,783	8,155,173	64,515,830
Ամորտիզացիա և արժեզրկումից կորուստներ					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	165,170	11,029,302	4,850,451	4,385,469	20,430,392
Արժեզրկում	-	1,577,908	-	-	1,577,908
Տարվա ամորտիզացիա	-	3,262,125	997,925	820,089	5,080,139
Օտարումներ	-	(559)	-	(75,263)	(75,822)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	165,170	15,868,776	5,848,376	5,130,295	27,012,617
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	165,170	15,868,776	5,848,376	5,130,295	27,012,617
Տարվա ամորտիզացիա	-	3,558,787	991,378	627,895	5,178,060
Արժեզրկում	-	2,164,266	-	-	2,164,266
Օտարումներ	-	(607,060)	(459,814)	(154,048)	(1,220,922)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	165,170	20,984,769	6,379,940	5,604,142	33,134,021
Հաշվեկշռային արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	-	30,298,627	10,682,146	3,184,175	44,164,948
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	-	25,686,791	9,684,221	2,388,870	37,759,882
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	20,137,935	8,692,843	2,551,031	31,381,809

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ն ունի ռադիոհաճախականության օգտագործման լիցենզիաներ (Թույլտվություններ) բջջային և ֆիքսված կապի ծառայություններ մատուցելու համար: Թույլտվությունները տրամադրվել են Հանրային ծառայությունների կարգավորման հանձնաժողովի կողմից և թույլ են տալիս խմբին մատուցել բջջային հեռախոսակապի ծառայություններ: Թույլտվությունների գործողության ժամկետը լրանում է 2023թ. նոյեմբերին: Հիմնվելով խնդրի հետ կապված օրենսդրության սեփական գնահատականի վրա՝ խմբի ղեկավարությունն ակնկալում է Թույլտվությունների երկարաձգում ևս 15 տարով՝ առանց լրացուցիչ էական վճարումների: Խուլմը վճարում է տարեկան վճար ռադիոհաճախականության օգտագործման համար: Վճարման ենթակա տարեկան վճարները ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվ՝ ներկա արժեքով:

Արժեզրկման թեսթ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում խումբը շարունակել է կատարել կապիտալ ծախսումներ ցանցի որակի բարելավման հետ կապված: Խմբի հիմնական միջոցները և ոչ նյութական ակտիվները գնահատվել են արժեզրկման տեսանկյունից 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Արժեզրկման ստուգման նպատակով գոտվիլը բաշխվում է խմբի ընդհանուր գործառնություններին: Խումբը չունի ավելի փոքր դրամաստեղծ միավոր, որի մակարդակով գոտվիլը կվերահսկվեր ներքին կառավարչական նպատակների համար:

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը հիմնված է վերջինիս օգտագործման արժեքի վրա, որը որոշվել է գեղջելով խմբի շարունակվող գործառնություններից առաջացող ապագա դրամական հոսքերը: Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի բարձր է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքից, և արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել:

Չեղչված դրամական հոսքերի կանխատեսումների համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններ

Փոխհատուցվող գումարները հաշվարկելու համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններն են՝ գեղջման դրույքը, վերջնական արժեքի աճի տեմպը և EBITDA-ի մարժան: Այդ ենթադրությունները ներկայացված են ստորև:

(i) Չեղջման դրույք

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար կիրառվել է 17.28% գեղջման անվանական դրույք նախքան հարկումը: Չեղջման դրույքը որոշվել է հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը և տվյալ ոլորտի համար կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջինը, որը հիմնված է պարտքի լծակավորման 37.4% հնարավոր տիրույթի վրա՝ 12% շուկայական տոկոսադրույքով:

Վերջնական արժեքի աճի տեմպ

Դրամական հոսքերը կանխատեսվել են հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը, գործառնական գործունեության փաստացի արդյունքները և հնգամյա բիզնես ծրագիրը: Կիրառվել է երկարաժամկետ աճի տեմպ (0%)՝ հաշվի առնելով, որ առանց հեռահաղորդակցության ենթակառուցվածքների զարգացման և արդիականացման, Ընկերության աճն ապագայում հնարավոր չի լինի:

(ii) Բյուջեով նախատեսված EBITDA-ի մարժան

Բյուջեով նախատեսված EBITDA-ն գնահատվում է հիմք ընդունելով ներկա գործառնությունների հետ կապված անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը՝ հետևյալ ճշգրտումով.

Խումբը կանխատեսում էր հասույթի աճ վաճառքի գնահատված ծավալից և գների աճից: Արդյունքում կանխատեսվում էր EBITDA մարժայի աստիճանական անկում 51.9%-ից մինչև 50% 2024-2027թթ.-ի համար:

Չգայնությունը ենթադրությունների փոփոխությունների նկատմամբ

Կապիտալի միջին կշռված արժեքի աճը 0.96%-ով, վաճառքից ստացված հասույթի նվազումը 38%-ով կամ EBITDA-ի մարժայի նվազումը 30% տոկոսային կետով կհանգեցներ արժեզրկման ճանաչմանը:

12. Վարձակալություն

(ա) Խուճբը՝ որպես վարձակալ

Խուճբը վարձակալում է LTE ցանցի ենթակառուցվածքի համար օգտագործվող մի շարք տարածքներ, գրասենյակներ/սերվերների համար նախատեսված տարածքներ, հաճախորդներին սպասարկող խանութներ, ինչպես նաև որոշ մուլթ օպտիկական մանրաթելի ալիքներ:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Խուճբը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	Տարածքներ հեռահաղոր- դակցության աշտարակ- ների տեղադրման համար	Տանիքների տարածք ալեհավաք- ների տեղադր- ման համար	Տեղադրված սյուներ	Այլ պորտֆել- ներ	Հիմնական գրասենյակ	Խանութներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	999,564	2,185,495	981,862	125,952	128,538	143,234	4,564,645
Ավելացումներ	17,033	345,388	3,127	296,381	528,091	484,444	1,674,464
Փոփոխություններ	116,171	28,461	100,896	(18,189)	-	(30,790)	196,549
Տարվա մաշվածության գումար	(140,836)	(390,011)	(129,438)	(330,864)	(252,955)	(486,262)	(1,730,366)
Օտարումներ	-	-	(5,469)	-	-	(2,103)	(7,572)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	<u>991,932</u>	<u>2,169,333</u>	<u>950,978</u>	<u>73,280</u>	<u>403,674</u>	<u>108,523</u>	<u>4,697,720</u>
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	991,932	2,169,333	950,978	73,280	403,674	108,523	4,697,720
Ավելացումներ	456,259	634,652	753,353	306,581	-	628,087	2,778,932
Փոփոխություններ	163,799	710,050	(100,949)	(4,742)	(22,445)	1,948,746	2,694,459
Տարվա մաշվածության գումար	(119,913)	(370,410)	(160,706)	(353,831)	(169,435)	(346,875)	(1,521,170)
Օտարումներ	(193,741)	(263,104)	(271,402)	-	-	(19,860)	(748,107)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	<u>1,298,336</u>	<u>2,880,521</u>	<u>1,171,274</u>	<u>21,288</u>	<u>211,794</u>	<u>2,318,621</u>	<u>7,901,834</u>

Գրասենյակների/խանութների տարածքների վարձակալության ժամկետը որպես կանոն կազմում է 5-ից 10 տարի, ցանցի տարածքի վարձակալության ժամկետը՝ 5-ից 10 տարի, իսկ մուլթ մանրաթելի վարձակալության ժամկետը՝ 10 տարի:

Վարձակալության գծով պարտավորություն

հազ. դրամ	Տարածքներ հեռահաղոր- դակցության աշտարակ- ների տեղադրման համար	Տանիքների տարածք ալեհավաք- ների տեղադր- ման համար	Տեղադրված սյուներ	Այլ պորտֆել- ներ	Հիմնական գրասենյակ	Խանութներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	1,166,318	2,373,189	1,095,835	239,745	128,538	269,155	5,272,780
Ավելացումներ	8,289	341,251	3,127	296,381	528,091	484,444	1,661,583
Վարձակալության փոփոխություններ	68,417	1,613	100,896	(18,189)	-	(30,790)	121,947
Տոկոսային ծախս	151,949	232,388	175,368	18,084	47,047	58,122	682,958
Վարձավճար	(245,746)	(579,979)	(88,118)	(360,261)	(256,834)	(561,261)	(2,092,199)
Վարձակալության գծով պարտավորության դուրսգրում	-	-	(6,310)	-	-	(2,437)	(8,747)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,149,227	2,368,462	1,280,798	175,760	446,842	217,233	5,638,322
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,149,227	2,368,462	1,280,798	175,760	446,842	217,233	5,638,322
Ավելացումներ	148,021	634,652	753,353	306,581	-	628,088	2,470,695
Վարձակալության փոփոխություններ	163,799	710,050	(100,949)	(4,742)	(29,230)	1,955,530	2,694,458
Տոկոսային ծախս	225,993	534,649	498,754	21,279	35,183	533,273	1,849,131
Վարձավճար	(222,973)	(561,421)	(112,724)	(369,776)	(195,521)	(569,991)	(2,032,406)
Վարձակալության գծով պարտավորության դուրսգրում	(234,096)	(377,633)	(332,111)	(222)	-	(22,530)	(966,592)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,229,971	3,308,759	1,987,121	128,880	257,274	2,741,603	9,653,608

(բ) Խումբը՝ որպես վարձատու

Խումբը վարձակալության է հանձնում բջջային սարքեր բջջային ծառայություններից օգտվող հաճախորդներին չչեղարկվող գործառնական վարձակալության շրջանակում: Այս վարձակալությունները Խումբը դասակարգում է որպես գործառնական վարձակալություն, քանի որ դրանց շրջանակում վերջինս չի փոխանցում ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները:

13. Տրամադրված փոխառություններ

Ընկերությունը ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող կազմակերպությանը տրամադրել է փոխառություն, ինչպես ներկայացված է Ծանոթագրություն 25՝ Կապակցված կողմեր: Ստորև ներկայացված են տրամադրված փոխառությունների նշանակալի պայմանները:

«Յուքոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հազ. դրամ	Արժույթ	Արդյունավետ տոկոսա-դրույթ	Մարման ժամկետ	2022թ.	2021թ.
Փոխառություն կապակցված կողմին	դրամ	12%	2025	1,037,739	-
Փոխառություն կապակցված կողմին	եվրո	6%	2025	339,154	-
Ընդամենը				1,376,893	-

14. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Վերավաճառքի համար նախատեսված ապրանքներ	920,500	848,020
Սպառողական նյութեր և պահեստամասեր	682,538	262,734
	1,603,038	1,110,754

15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022	31 դեկտեմբերի 2021
Կանխիկը դրամարկղում	69,329	89,538
Կանխիկը ճանապարհին	129,363	102,904
Բանկային մնացորդներ	776,514	2,029,445
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	975,206	2,221,887

Տոկոսադրույքի ռիսկին խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

16. Սեփական կապիտալ

ա/ Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

բ/ Շահաբաժիններ

2022թ. և 2021թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո մինչև այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթիվը շահաբաժիններ չեն առաջարկվել:

17. Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկլարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ իմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Ներկայումս Խումբը մշակում է իր սեփական կապիտալի բացասական մեծության կառավարման ծրագիր: Խմբի կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

2019թ. մայիսին Խումբը թողարկել է ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսեր՝ 50,000 ընդհանուր քանակով, 100 ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով և տարեկան 7.5% եկամտաբերությամբ և ՀՀ դրամով պարտատոմսեր՝ 2,500 ընդհանուր քանակով, 100,000 դրամ անվանական արժեքով և 11% տարեկան եկամտաբերությամբ: Պարտատոմսերը ցուցակված են Հայաստանի ֆոնդային բորսայում: Պարտատոմսերը մարվել են 2022 թվականին:

19. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող իմբի տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արժեթղթային և իրացվելիության ռիսկերին իմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022	31 դեկտեմբերի 2021
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	19,386,492	3,390,573
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	11,541,385	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	5,156,975	4,277,463
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	2,393,949	-
	38,478,801	7,668,036
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	2,671,410	24,488,620
Գրավով չապահովված բանկային վարկ բաժնետիրոջից	394,476	481,245
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	46,407	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	299,273	3,110,394
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	800,361	17,782,804
	4,211,927	45,863,063

Խմբի գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված են հիմնական միջոցները (Ծանոթագրություն 10), «Յուլթոմ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերը և բանկային հաշիվների շրջանառությունը:

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

ա/ Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Չմարված վարկերի համար գործող պայմանները և մարման ժամկետները ներկայացված են ստորև.

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի*	31 դեկտեմբերի 2022		31 դեկտեմբերի 2021	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	8.25%	2028	5,463,240	5,463,240	7,321,337	7,321,337
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	8.5%	2028	1,182,960	1,182,960	1,605,773	1,605,773
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	8.00%	2028	-	-	144,492	144,492
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	8.00%	2028	399,710	399,710	144,620	144,620
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	8.00%	2028	355,921	355,921	1,018,143	1,018,143
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	6m Libor+7%	2027	11,190,447	11,190,447	13,246,542	13,246,542
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	Եվրո	6m. Euribor +4%	2027	3,465,624	3,465,624	4,398,286	4,398,286
Գրավով չապահովված վարկային գիծ բաժնետերերից	ԱՄՆ դոլար	7.00%	2023	394,476	394,476	481,245	481,245
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերերից	ԱՄՆ դոլար	6%	2024	2,693,222	2,693,222	3,110,394	3,110,394
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	ԱՄՆ դոլար	9.5%	2027	789,315	789,315	962,271	962,271
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	ԱՄՆ դոլար	7.5%	2027	1,810,419	1,810,419	2,919,648	2,919,648
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	Եվրո	6%+6mEur Libor	2027	3,129,434	3,129,434	2,264,073	2,264,073
Գրավով չապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	ԱՄՆ դոլար	5%	2024	1,090,159	1,090,159	1,271,764	1,271,764
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	ՀՀ դրամ	12.0%	2027	2,368,162	2,368,162	2,407,353	2,407,353
Գրավով չապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	Եվրո	5.5%-8.5%	2024	4,867,177	4,867,177	5,956,167	5,956,167
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմից	Եվրո	6.5%	2028	3,490,462	3,490,462	6,278,991	6,278,991
				42,690,728	42,690,728	53,531,099	53,531,099

* Մարման տարին ներկայացված է 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված մնացորդների համար՝ այդ պահին գործող փոփոխված համաձայնագրերի հիման վրա:

Խմբի գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված են հիմնական միջոցները (Ծանոթագրություն 10), «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերը և բանկային հաշիվների շրջանառությունը:

«Յուլթոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

բ/ Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Այլ վարկեր և փոխառություններ

հազ. դրամ	Այլ վարկեր և փոխառություններ	
	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	53,531,099	58,842,017
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված		
Փոխառությունների մարում	(1,768,090)	(167,023)
Վճարված տոկոսներ	(2,393,021)	(2,876,439)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված	(4,161,111)	(3,043,462)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(9,934,046)	(6,526,664)
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	3,254,786	4,259,208
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	3,254,786	4,259,208
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	42,690,728	53,531,099

Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

հազ. դրամ	Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	
	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,676,646	2,890,886
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված		
Արժեթղթերի մարում	(2,370,997)	-
Վճարված տոկոսներ	(120,831)	(204,095)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(2,491,828)	(204,095)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(159,091)	(213,238)
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	76,858	215,373
Այլ փոփոխություններ	(102,585)	(12,280)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	(25,727)	203,093
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	-	2,676,646

20. Պահուստներ

հազ. դրամ	Տեղանքի վերականգնում	
	31 դեկտեմբերի 2022	31 դեկտեմբերի 2021
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	1,868,245	1,663,176
Տարվա ընթացքում (հակադարձված)/ձևավորված պահուստներ	362,226	117,058
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստներ	(7,391)	(5,090)
Զեղչի ծախսագրում	121,858	93,101
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	2,344,938	1,868,245

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ հսմիկ կողմից իր ցանցի համար վարձակալված տարածքները պետք է վերականգնվեն իրենց սկզբնական վիճակի, և տեղադրված ակտիվները պետք է հանվեն վարձակալության պայմանագրերի դադարեցումից հետո: Պահուստը գնահատվել է հաշվի առնելով վերականգնման ծախսումների գումարին և ժամկետին վերաբերող ռիսկերը: Գնահատումների համաձայն՝ տարածքի վերականգնման համար պահանջվող միջին ժամկետը կազմում է 10 տարի հաշվետու ամսաթվից՝ հիմք ընդունելով տեղադրված ակտիվների տնտեսական ծառայության ժամկետը և ակնկալվող ապագա տեխնոլոգիական փոփոխությունները: Վերականգնման ծախսումների ներկա արժեքը որոշվել է զեղչելով գնահատված վերականգնման ծախսումները ոչ ռիսկային անվանական 5.49% տոկոսադրույթով (2021թ.-ին՝ 6.5%): Հաշվի առնելով պարտավորության երկարաժամկետ բնույթը՝ պահուստի գնահատման հետ կապված հիմնական անորոշությունը վերաբերում է այն ծախսումներին, որոնք հունվար 1-ի, և վերականգնման ժամկետներին:

Տեղանքի վերականգնման ծախսումների գծով պահուստ ձևավորելիս՝ ղեկավարությունը խորհրդակցել է իր ներքին ինժեներների հետ, որոնք դիտարկել են ցանցի տարածքների տարբեր տեսակները, ապամոնիտաժման համար անհրաժեշտ աշխատանքները և յուրաքանչյուր աշխատանքի համար պահանջվող ծախսերի միջին գումարը:

21. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022	31 դեկտեմբերի 2021
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարներ	7,449,676	7,885,571
Հետաձգված հասույթ ցանցի միացման ծառայության գծով	88,058	112,623
	7,537,734	7,998,194
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Բաժանորդներից որպես կանխավճար ստացված հատուցումներ	284,998	202,150
ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարներ	444,435	446,047
Հետաձգված հասույթ ցանցի միացման ծառայության գծով	77,342	76,380
	806,775	724,577

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

22. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022	31 դեկտեմբերի 2021
Ոչ ընթացիկ կրեդիտորական պարտքեր		
Ռադիոհաճախականության վճար	-	3,445,087
	-	3,445,087
Ընթացիկ կրեդիտորական պարտքեր		
Ռադիոհաճախականության վճար	5,357,315	3,271,417
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	5,240,931	7,786,978
Արձակուրդի պահուստ	770,996	748,659
Վճարվելիք ԱԱՀ	756,324	364,571
Վճարվելիք այլ հարկեր	259,224	86,156
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	586,871	530,810
	12,971,661	12,788,591
Ընդամենը առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	12,971,661	16,233,678

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին համբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում:

23. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Ղեկավարության գնահատմամբ բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին, ինչը պայմանավորված է ակտիվների և պարտավորությունների կարճաժամկետ բնույթով կամ երկարաժամկետ ակտիվների և պարտավորությունների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքների հետ մոտավոր համապատասխանությամբ:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս հստակ ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ,
- իրացվելիության ռիսկ,
- շուկայական ռիսկ:

Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում համալսական ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և հսկողության համար: Խմբի ղեկավարությունը քաջատեղյակ է տվյալ ոլորտի ռիսկերին և խնդիրներին: Քաղաքական, սոցիալական և տնտեսական գործոնները դիտարկվում են կուտակային հիմունքով՝ ռազմավարական որոշումներ կայացնելու համար: Բացի այդ, ղեկավարությունը դասընթացների և այլ գործողությունների միջոցով նպատակ ունի ձևավորել հսկողության կանոնակարգված և կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(գ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի գծով:

Ֆինանսական ակտիվների և պայմանագրի գծով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին: Ստորև ներկայացված է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին հաշվետու ամսաթվի դրությամբ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	6,941,406	9,178,767
Պայմանագրի գծով ակտիվներ	158,005	158,669
Տրամադրված փոխառություններ	1,376,893	-
Բանկային հաշիվների մնացորդներ և դրամական միջոցներ ճանապարհին	905,877	2,132,349
	9,382,181	11,469,785

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին համարվում են ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր հաճախորդի բնութագրերից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ հաճախորդների բազայի պարտքային ռիսկի վրա, այդ թվում՝ այն երկրին բնորոշ պարտազանցման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները: Հասույթի կենտրոնացման վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

Խուճմբն ապրանքներ է վաճառում և ծառայություններ է մատուցում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց: Խուճմբը չունի այնպիսի հաճախորդ, որի հետ գործարքներին բաժին է ընկնում վաճառքի գործառնություններից ստացված հասույթի 10%-ը: Խուճմբը կառավարում է պարտքային ռիսկը պահանջելով կանխավճարներ խոշոր հաճախորդներից երկարաժամկետ պայմանագրերի դեպքում:

Այլ պայմանագրերի համար Խուճմբը գնահատում է հաճախորդների վճարունակությունը՝ նախքան վճարման և սպասարկման ստանդարտ պայմաններն առաջարկելը: Իրավաբանական անձանց և վերջնական օգտատեր իրավաբանական անձանց համար Խուճմբը պարտքային ռիսկը վերահսկում է անհատական հիմունքով, գնահատելով յուրաքանչյուր հաճախորդի վճարունակությունը, հաշվի առնելով վճարումների ուշացումները, գործունեության ոլորտը, ժամկետայնությունը և նախկինում ֆինանսական դժվարությունների առկայության հանգամանքը:

Խուճմբը չի պահանջում գրավ առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	2,254,359	2,728,359
Մերձավոր Արևելքի երկրներ	3,558,381	4,856,927
Եվրոյի գոտու երկրներ	768,875	720,733
ԱՊՀ այլ երկրներ	119,913	182,429
Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ	8,398	12,484
Այլ երկրներ	231,480	677,835
	6,941,406	9,178,767

Խմբի ամենախոշոր հաճախորդին՝ բջջային կապի օպերատորին և մեծածախ հաճախորդին առևտրային դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքից բաժին է ընկնում 5,965,701 հազար դրամ գումար 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2,303,360 հազար դրամ):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց համար

Իրավաբանական անձանց գծով դեբիտորական պարտքերը, որոնց մնացորդը գերազանցում է 20,000 հազար դրամը, խուճբը գնահատում է անհատական հիմունքով: Խուճբը պարտքային ռիսկին ենթարկվող յուրաքանչյուր գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորուստ կրելու ռիսկը կանխատեսելու համար (ներառելով, սակայն չսահմանափակվելով հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշներ, դրամական հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում առկա տեղեկատվություն), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտազանցման տեղի ունենալու ռիսկի մասին և համընկնում են «Moody's» վարկանիշային գործակալության արտաքին պարտքային վարկանիշների սահմանումների հետ: Անհատական հիմունքով գնահատվող առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ակնկալվող պարտքային կորուստները խուճբը գնահատում է հիմք ընդունելով ժամկետանցության կարգավիճակը և վերջին մեկ տարվա ընթացքում պարտքային կորուստներ կրելու փաստացի փորձը:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, ակնկալվող պարտքային կորուստների և անհատական հիմունքով գնահատվող առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային որակի վերաբերյալ համապատասխանաբար 2022թ. և 2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

«Յուքոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2022թ. հազ. դրամ	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, չարժեզրկված	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, արժեզրկված	Ընդամենը
Ընդամենը անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք	2,523,221	3,613,072	6,136,293
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(7,328)	(2,151,339)	(2,158,667)
Անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք, զուտ	2,515,893	1,461,733	3,977,626
2021թ. հազ. դրամ	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, չարժեզրկված	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, արժեզրկված	Ընդամենը
Ընդամենը անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք	3,527,749	6,103,193	9,630,942
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(44,962)	(2,371,325)	(2,416,287)
Անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք, զուտ	3,482,787	3,731,868	7,214,655

Խուճը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ այն տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորստի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին պարտքային վարկանիշներ, տեղեկատվություն հնարավոր ֆինանսական դժվարությունների և ժամկետանց օրերի վերաբերյալ), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն խմբային հիմունքով գնահատվող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2022թ. հազ. դրամ	Խմբային հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք՝ ներառյալ ԱԿՊ	ԱԿՊ	մակարդակը	Խմբային հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք՝ առանց ԱԿՊ
Ոչ ժամկետանց	632,168	(6,889)	1.1%	625,279
0 - 30 օր ժամկետանց	168,797	(5,771)	3.4%	163,026
31 - 90 օր ժամկետանց	104,400	(9,195)	8.8%	95,205
91 - 180 օր ժամկետանց	68,251	(16,312)	23.9%	51,939
181 - 270 օր ժամկետանց	38,694	(17,140)	44.3%	21,554
271 - 365 օր ժամկետանց	31,783	(30,493)	95.9%	1,290
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	600,253	(600,253)	100.0%	-
	1,644,346	(686,053)	41.7%	958,293

«Յուքոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2021թ.	համախմբված հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք՝ ներառյալ ԱԿՊ	ԱԿՊ	ԱԿՊ մակարդակը	համախմբված հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք՝ առանց ԱԿՊ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	282,263	(5,732)	2.0%	276,531
0 - 30 օր ժամկետանց	124,110	(5,918)	4.8%	118,192
31 - 90 օր ժամկետանց	86,771	(13,373)	15.4%	73,398
91 - 180 օր ժամկետանց	56,156	(22,213)	39.6%	33,943
181 - 270 օր ժամկետանց	51,494	(33,980)	66.0%	17,514
271 - 365 օր ժամկետանց	23,004	(21,096)	91.7%	1,908
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	487,965	(487,965)	100.0%	-
	1,111,763	(590,277)	53.1%	521,486
2022թ.				
	համախմբված հիմունքով գնահատված ֆիզիկական անձինք՝ ներառյալ ԱԿՊ	ԱԿՊ	ԱԿՊ մակարդակը	համախմբված հիմունքով գնահատված ֆիզիկական անձինք՝ առանց ԱԿՊ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	1,942,519	(14,361)	0.7%	1,928,158
0 - 30 օր ժամկետանց	48,237	(9,834)	20.4%	38,403
31 - 90 օր ժամկետանց	35,100	(16,230)	46.2%	18,870
91 - 180 օր ժամկետանց	200,316	(189,192)	94.5%	11,124
181 - 270 օր ժամկետանց	26,828	(24,390)	90.9%	2,438
271 - 365 օր ժամկետանց	29,509	(23,015)	78.0%	6,494
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	1,311,338	(1,311,338)	100.0%	-
	3,593,847	(1,588,360)	44.2%	2,005,487
2021թ.				
	համախմբված հիմունքով գնահատված ֆիզիկական անձինք՝ ներառյալ ԱԿՊ	ԱԿՊ	ԱԿՊ մակարդակը	համախմբված հիմունքով գնահատված ֆիզիկական անձինք՝ առանց ԱԿՊ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	1,363,821	(16,075)	1.4%	1,347,746
0 - 30 օր ժամկետանց	59,093	(11,499)	19.5%	47,594
31 - 90 օր ժամկետանց	57,796	(30,827)	53.3%	26,969
91 - 180 օր ժամկետանց	42,000	(33,771)	80.4%	8,229
181 - 270 օր ժամկետանց	31,359	(28,965)	92.4%	2,394
271 - 365 օր ժամկետանց	173,897	(164,203)	94.4%	9,694
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	1,336,150	(1,336,150)	100.0%	-
	3,064,116	(1,621,490)	56.6%	1,442,626

Խուճմբն օգտագործում է պահուստավորման մատրիցա անհատական հիմունքով չգնահատվող իրավաբանական անձանցից ստացվելիք առևտրային դեբիտորական պարտքերի և ֆիզիկական անձանցից ստացվելիք առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որը ներառում է մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ:

Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմնված է այն հավանականության վրա, որ դեբիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչև դուրս գրում հաջորդական փուլերով: «Roll rate»-երը հաշվարկվում են առանձին հիմունքով տարբեր սեգմենտների հաճախորդների համար՝ հիմք ընդունելով գնված ծառայության տեսակը: Կորստի մակարդակը հիմնված է վերջին երկու տարիների ընթացքում կրած փաստացի պարտքային կորուստների վրա: Խմբային հիմունքով գնահատվող դեբիտորական պարտքերի համար կիրառվում է 100% արժեզրկման դրույք ավելի քան 365 օր ժամկետանց հաճախորդների համախառն առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով: Պակաս ժամկետով ժամկետանց առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով կիրառվում են արժեզրկման ավելի ցածր դրույքներ:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում.

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	(4,628,054)	(3,768,287)
ճանաչված արժեզրկումից կորուստ	155,257	(944,584)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	57,186	55,545
Դեբիտորական պարտքերի դուրսգրում	(17,470)	29,272
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	(4,433,081)	(4,628,054)

Բանկային հաշիվների մնացորդներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խուճմբն ուներ 776,514 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2,029,445 հազար դրամ): Բանկային հաշիվների ընդհանուր մնացորդներից 537,677 հազար դրամ գումարը պահվում է Ba3-B2 պարտքային վարկանիշով հայկական բանկերում:

Խմբի գնահատմամբ բանկերում պահվող ընթացիկ հաշիվների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվում հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետայնության պատճառով:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խուճմբը կունենա դժվարություններ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Խմբի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման մոտեցումն է մշտապես ապահովել հնարավորինս բավարար իրացվելիություն պահանջվող ժամկետներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ թե՛ սովորական, թե՛ արտասովոր պայմաններում՝ առանց անընդունելի վնասների հանգեցնելու կամ Խմբի հեղինակությունը վտանգի ենթարկելու:

Այս նպատակով Խուճմբը կատարում է դրամական հոսքերի կարճաժամկետ կանխատեսումներ՝ հիմք ընդունելով գործառնական և ներդրումային գործունեության բնույթով պայմանավորված ֆինանսական պահանջները: Որպես կանոն, այս պահանջները կանխատեսվում են տարեկան և ամսական կտրվածքով: Խուճմբը ձգտում է ապահովել դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների այնպիսի չափ, որը կգերազանցի ֆինանսական պարտավորություններից (բացառությամբ առևտրային կրեդիտորական պարտքերից) ակնկալվող դրամական միջոցների արտահոսքը հաջորդ 60 օրերի ընթացքում:

«Յուքոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը՝ ներառյալ հաշվարկված տոկոսների վճարումները.

2022թ. հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր					
		Ընդամենը	Ցպահանջ և մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	22,057,900	23,359,508	2,699,926	201,277	797,956	17,008,331	2,652,018
Գրավով չապահովված բանկային վարկ բաժնետիրոջից	394,476	415,384	4,680	410,704	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերերից	2,693,222	2,863,477	322,491	120,419	2,420,567	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	5,957,336	6,116,510	851,110	104,364	5,161,036	-	-
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	11,587,792	14,921,381	157,463	793,770	2,604,067	9,754,350	1,611,731
Այլ պարտավորություններ	120,609	120,609	120,609	-	-	-	-
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	5,223,067	5,223,067	5,223,067	-	-	-	-
Վճարվելիք ռադիոհաճախակա- նության	5,357,315	5,357,315	5,357,315	-	-	-	-
օգտագործման վճար Վարձակալության գծով կրեդիտորական պարտքեր	9,653,608	14,328,676	862,503	1,458,127	1,727,250	5,181,191	5,099,605
	63,045,325	72,705,927	15,599,164	3,088,661	12,710,876	31,943,872	9,363,354

2021թ. հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր					
		Ընդամենը	Ցպահանջ և մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	27,879,193	28,169,934	20,535,955	4,090,269	3,543,710	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկ բաժնետիրոջից	481,245	488,888	4,696	484,192	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերերից	3,110,394	3,154,697	3,154,697	-	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	22,060,267	22,801,641	9,719,360	8,499,670	3,139,003	1,443,608	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	2,676,646	2,731,548	28,121	2,703,427	-	-	-
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	7,786,978	7,786,978	7,710,365	76,613	-	-	-

«Յուքոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2021թ. հազ. դրամ Վճարվելիք ռադիոհաճախակա- նության օգտագործման վճար Վարձակալության գծով կրեդիտորական պարտքեր	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր					
		Ընդամենը	Ցպահանջ և մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
	6,716,504	7,080,919	837,054	2,511,161	3,732,704	-	-
	5,638,322	7,809,714	683,160	1,173,632	1,285,715	2,778,058	1,889,149
	76,349,549	80,024,319	42,673,408	19,538,964	11,701,132	4,221,666	1,889,149

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարների չափով:

(ե) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում՝ արտադրության փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Խումբը չի կիրառում հեջի հաշվառում շահույթի կամ վնասի տատանումները կառավարելու համար:

Արժույթային ռիսկ

Խումբը ենթարկվում է արժույթային ռիսկին ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթներով հիմնականում ԱՄՆ դոլարով և Եվրոյով արտահայտված գնումների և փոխառությունների հետ կապված:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ատորև ներկայացված է խմբի ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին.

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2022	Եվրոյով արտահայտված 2022	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2021	Եվրոյով արտահայտված 2021
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,247,241	1,365,410	4,386,567	2,069,338
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	28,558	12,935	603,227	278,141
Տրամադրված փոխառություններ	-	339,154	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(972,653)	(1,330,737)	(4,074,936)	(1,245,444)
Վարկեր և փոխառություններ	(25,369,867)	(14,952,697)	(32,226,229)	(18,897,517)
Այլ պարտավորություններ	(95,741)	-	-	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	(2,423,530)	-
Համախառն ենթարկվածություն	(23,162,462)	(14,565,935)	(33,734,901)	(17,795,482)

«Յուլթոմ» ՓԲԸ

2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2022	2021	2022	2021
1 ԱՄՆ դոլար	435.47	503.81	393.57	480.14
1 եվրո	460.29	596.65	420.06	542.61

Չգայունության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացվել է ենթադրելով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ, և հաշվի չառնելով կանխատեսվող առք ու վաճառքի ազդեցությունը.

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո
	Շահույթ կամ վնաս	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2022թ. (10% փոփոխություն)	2,316,246	1,456,593
31 դեկտեմբերի 2021թ. (10% փոփոխություն)	3,373,490	1,756,651

ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% նվազումը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կունենար համարժեք՝ սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված արտարժույթների վրա վերը նշված գումարների չափով՝ պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ հմքի ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա՝ մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքներ կիրառելու նպատակահարմարության վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Ստորև ներկայացված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հմքի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների կառուցվածքը՝ տոկոսադրույքների կտրվածքով.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022	2021
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	24,905,231	(33,622,198)
	24,905,231	(33,622,198)
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(17,785,495)	(19,908,901)
	(17,785,495)	(19,908,901)

Իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների համար

Խուլմը ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները չի հաշվառում որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայունության վերլուծություն փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բկ աճ	100 բկ նվազում
2022թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(145,841)	145,841
Դրամական հոսքերի զգայունություն (զուտ)	(145,841)	145,841
2021թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(18,565)	18,565
Դրամական հոսքերի զգայունություն (զուտ)	(18,565)	18,565

24. Պայմանական դեպքեր**(ա) Ապահովագրություն**

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խուլմը ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ իմքի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց: Քանի դեռ Խուլմը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ իմքի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Խուլմը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ իմքի համախմբված ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիների համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տոկոսների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում է 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջսահմանային գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջսահմանային գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

25. Կապակցված կողմեր

(ա) Հսկողություն

Խմբի սեփականատերերի կազմը հետևյալն է.:

«ԱյՅու Թեթեթյունիթեթյ» ՍՊԸ	29.09%
Արամ Խաչատրյան	24.35%
Գուրգեն Խաչատրյան	11.91%
Արտյոմ Խաչատրյան	11.91%
«Ֆորա-Բանկ» բաժնետիրական առևտրային բանկ	10.50%
Սուրիկ Պողոսյան	6.30%
Ալեքսանդր Եսայան	2.97%
Հայկ Եսայան	2.97%

«ԱյՅու Թեթեթյունիթեթյ» ՍՊԸ-ի սեփականատերերն են Գուրգեն Խաչատրյանը և Արտյոմ Խաչատրյանը՝ բաժնետոմսերի հավասար համամասնությամբ: Խումբը չունի վերջնական հսկող կողմ:

(բ) Գործարքներ առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային կառավարչական անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային կառավարչական անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է անձնակազմի գծով ծախսերում.

հազ. դրամ	2022	2021
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	739,351	442,077

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են խմբի այլ գործարքները կապակցված կողմերի հետ:

(ii) Հասույթ և այլ եկամուտ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2022	2021	2022	2021
Ապրանքների, հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք և ծառայությունների մատուցում				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	2,411	9,339	1,662	20,304
Այլ կապակցված կողմեր	3,265	-	680	-
Այլ				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	4,675	-	-	299,097

(iii) Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2022	2021	2022	2021
Տարածքների վարձակալություն				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	80,129	66,774	6,721	6,677
Այլ ստացված ծառայություններ				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	130,473	255,762	2,255	1,469
Այլ տրված կանխավճարներ				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	-	-	1,315,180

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2022թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(iv) Ստացված փոխառություններ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2022	2021	2022	2021
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետերեր	-	-	20,632,833	3,591,639
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	-	-	22,060,267
Այլ	-	-	120,337	-

(v) Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2022	2021	2022	2021
Տրամադրված փոխառություններ				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	-	1,376,893	-

26. Դուստր կազմակերպություններ

2018թ. հունիսի 7-ի Ընկերությունը հիմնադրել է նոր ընկերություն՝ «Յուլիեյ» ՓԲԸ:

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման երկիր	2021	2020
		Սեփականություն/ Ձայնի իրավունք	Սեփականություն/ Ձայնի իրավունք
«Յուլիեյ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%

27. Զափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

28. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար իսկ անդամ ընկերությունների կողմից:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները իսկ կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Խումբը վերահսկողություն ունի կազմակերպության նկատմամբ, երբ այդ կազմակերպությունում իր ներգրավվածության արդյունքում այն ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին

ենթարկվածություն և կազմակերպության նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Անհրաժեշտության դեպքում դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում կատարվում են փոփոխություններ՝ խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերին բաժին ընկնող վնասը վերագրվում է չվերահսկող բաժնեմասերին, նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(ii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդները և գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը բացառվում են: Բաժնային մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտների հետ իրականացվող գործառնություններից առաջացող չիրացված եկամուտը բացառվում է ներդրման դիմաց խմբի կողմից ներդրման օբյեկտում ունեցած մասնակցության չափով: Չիրացված վնասը բացառվում է նույն կերպ ինչ որ և չիրացված եկամուտը՝ միայն արժեզրկման հայտանիշ չհանդիսանալու չափով:

(բ) Հասույթ

Հաճախորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5(դ)-ում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի գծով զեղչի ծախսագրումը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով,
- ֆինանսական ծախսերում ներառված վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսային ծախսերը:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է պարտքային առումով արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հիմունքով:

(դ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են դրամի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ կորուստը իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույթով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել կարճաժամկետ դրամական պարգևավճարների տեսքով, եթե հսկում են ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(iii) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույթաչափերը, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ եռթյան ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(iv) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում:

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում բիզնեսի միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում, ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում կատարվող ներդրումներին, այնքանով որքանով հսկումը կարող է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները, և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մոտ ապագայում, և

- այն հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են գույքի սկզբնական ճանաչման արդյունքում:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ հույսով ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթի գումարը որոշվում է հակադարձման ենթակա համապատասխան հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումների մասով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է հսկի առանձին դուստր կազմակերպությունների գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Զճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել այդ ակտիվները:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույթաչափերը, որոնք ակնկալվում են, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով հույսով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալվում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե հույսով տվյալ պահին ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրազորելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվները և հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահույթահարկին, որը զանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գույք հիմնադրել, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(Է) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը:

Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(v) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսումները, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսումները, տեղանքի վերականգնման ծախսումները, ինչպես նաև կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռք բերված համակարգային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մաս, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղադրիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

(vi) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ խումբ կիսուեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(vii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Վարձակալված ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է վարձակալության ժամկետից և ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հայտնի է, որ խումբը ձեռք կբերի ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի վերջում: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների խոշոր բաղկացուցիչների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն հաշվետու և համադրելի ժամանակաշրջանների համար.

– շենքեր	40 տարի
– ցանցային ենթակառուցվածք	5-25 տարի
– սարքավորումներ	1-10 տարի
– փոխադրամիջոցներ	5 տարի
– տնտեսական միջոցներ	1-5 տարի
– վարձակալված հիմնական միջոցների բարելավումներ	վարձակալության ժամկետից և 20 տարի ժամկետից նվազագույնը

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(viii) Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվներ

Ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարվող կանխավճարները դասակարգվում են որպես անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներ: Այս ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով և տարեկան կտրվածքով վերանայվում են արժեզրկման հայտանիշների համար:

(ix) Այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(x) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ Խմբի ներսում ստեղծված գույքի և ֆիրմային անվանումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(xi) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում վերջինիս օգտագործման համար պիտանի դառնալու ամսաթվից, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

– լիցենզիաներ և ապրանքային նշաններ	6-16 տարի
– բիլինգային համակարգ	10 տարի
– այլ համակարգչային ծրագրեր	1-10 տարի
– հաճախորդների բազա	8 տարի
– տարողունակության ՕԱԻ	5-15 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(Ժ) Ֆինանսական գործիքներ

(xii) Ճանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հոդվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրային դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(xiii) Դասակարգում և հետագա չափում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային գործիքներում ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հսումը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքում ներդրումը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Սկզբնական ճանաչման պահին հսումը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Հսումը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը

կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում խմբի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապահանջման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և հսումքը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրային նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, հսումքը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս հսումքը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են խմբի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե կանխավճարի գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ լրացուցիչ փոխհատուցում:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտ կամ կորուստ նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, բանկային օվերդրաֆտները և առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(xiv) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, հսումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային

դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղանդությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտում շահույթում կամ վնասում՝ փոփոխության (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ բանկերի կողմից ֆիքսված տոկոսադրույթների փոփոխությունները ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույթի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով բանկերն իրավունք ունեն կատարել նման փոփոխություն և Խումբը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույթի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի: Տոկոսադրույթի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույթը Խումբը հաշվառում է կիրառելով լողացող տոկոսադրույթով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույթը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու բանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, բանակական գործոնները և որակական և բանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է ելնելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարները զուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորստի մաս: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում փոփոխված պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում:

(xv) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են

իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում հույսերը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Խումբը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Տոկոսադրույքի հենանիշի բարեփոխում

Երբ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման հիմքը փոխվել է տոկոսադրույքի հենանիշի բարեփոխման արդյունքում, Խումբը թարմացրել է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ արտացոլելու համար բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխությունը: Պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման հիմքի փոփոխությունը պահանջվում է տոկոսադրույքի հենանիշային բարեփոխմամբ, եթե առկա են հետևյալ պայմանները.

- փոփոխությունն անհրաժեշտ է որպես բարեփոխումների անմիջական հետևանք, և
- պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման նոր հիմքը տնտեսապես համարժեք է նախորդ հիմքին /փոփոխությունից անմիջապես առաջ/:

Երբ փոփոխություններ են կատարվել ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության մեջ՝ ի լրումն տոկոսադրույքի հենանիշային բարեփոխմամբ պահանջվող դրամական միջոցների պայմանագրային հոսքերի որոշման հիմքի փոփոխության, Խումբը նախ թարմացրեց ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ արտացոլելու համար բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխությունը: Դրանից հետո Խումբը կիրառեց հաշվապահական հաշվառման բաղաթականությունը՝ լրացուցիչ փոփոխությունների փոփոխման համար:

(xvi) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(ի) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրվող հավելյալ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալից նվազեցում՝ առանց որևէ հարկային ազդեցությունների:

(լ) Արժեզրկում

(xvii) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ և պայմանագրի գծով ակտիվներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խմբային հիմունքով գնահատվող առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ապագայամետ տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե.

- հավանական չէ, որ փոխառումն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Խմբին հասանելի դրամական հոսքերի և Խմբի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերություն):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները զեղչվում ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույթով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ խումբը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտազանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- խմբի կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը խումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաճախորդը կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ խումբը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Խումբը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված խմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(xviii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Գուդվիլի և օգտակար ծառայության անսահմանափակ ժամկետ ունեցող կամ շահագործման համար դեռ ոչ պիտանի ոչ նյութական ակտիվների համար փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է յուրաքանչյուր տարի նույն ժամանակ:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Գուդվիլի արժեզրկման ստուգման նպատակով՝ դրամաստեղծ միավորները, որոնց բաշխվել է գուդվիլը, միավորվում են այնպես, որպեսզի արժեզրկման ստուգման մակարդակն արտացոլի այն նվազագույն մակարդակը, որում ներքին կառավարման նպատակներով գուդվիլը ենթարկվում է մոնիտորինգի: Բիզնեսի միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը բաշխվում է դրամաստեղծ միավորների այն խմբերին, որոնք ակնկալվում է, որ օգուտներ կստանան բիզնեսի միավորման սիներգիաներից:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը՝ օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են մինչև վերջիններիս ներկա արժեքը՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը: Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է այնպես, որ նախ նվազեցվի դրամաստեղծ միավորին (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբին) բաշխված գույքի և հաշվեկշռային արժեքը և, այնուհետև, այդ դրամաստեղծ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ համամասնորեն:

Գույքի գծով արժեզրկումից կորուստը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, պարզելու համար, թե արդյոք գոյություն ունի որևէ հայտանիշ ըստ որի արժեզրկումից կորուստը նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, եթե տեղի է ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այնքանով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

(խ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ հսկմամբ՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի ծախսագրումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

Տեղանքի վերականգնում

Կիրառելի օրենսդրական պահանջների համաձայն՝ տեղադրված ցանցային հարմարանքների համար վարձակալված տարածքի վերականգնման գծով պահուստը ճանաչվում է հարմարանքների տեղադրման պահին:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում հսկմամբ գնահատում է, արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

Խուճմբ՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում հսկմամբ վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Խուճմբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած

կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ համբիս չի փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ հսումբը կիրառործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույթով, կամ համբի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույթով, եթե այդ դրույթը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, հսումբը որպես զեղչման դրույթ կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույթը:

հսումբը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույթը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույթները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ Էոլթյան հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույթից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույթը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե հսումբը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե հսումբը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե հսումբը խելամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույթի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների համբի գնահատականի փոփոխություն, եթե հսումբը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ Էոլթյան հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Խուլմբը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները և վարձակալության գծով պարտավորությունները ցածրարժեք ակտիվների վարձակալության համար:

COVID-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով

Խուլմբը կիրառել է «COVID-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով - ՖՅՄՍ 16-ի փոփոխություն»։ Խուլմբը կիրառում է գործնական բնույթի պարզեցում, որը թույլ է տալիս չգնահատել թե արդյոք, որոշակի պահանջներ բավարարող վարձակալության գծով զիջումները, որոնք COVID-19 համավարակի ուղղակի հետևանքներն են, իրենցից ներկայացնում են վարձակալության վերափոխումներ: Խուլմբը գործնական բնույթի պարզեցումը հետևողականորեն կիրառում է համանման բնութագրեր ունեցող և համանման հանգամանքներում կիրառվող պայմանագրերի նկատմամբ: Վարձակալության պայմանագրերի վարձակալության գծով զիջումների հետ կապված, որոնց համար Խուլմբը որոշում է չկիրառել գործնական բնույթի պարզեցում, կամ որոնք չեն բավարարում գործնական բնույթի պարզեցման կիրառման պահանջները, Խուլմբը գնահատում է, թե արդյոք առկա է վարձակալության վերափոխում:

Խուլմբը՝ որպես վարձատու

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում Խուլմբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Խուլմբը հանդես է գալիս որպես վարձատու, վարձակալության սկզբում այն որոշում է, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելիս Խուլմբը գնահատում է, թե արդյոք վարձակալության շրջանակում փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Եթե ռիսկերն ու հատույցները փոխանցվում են, վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական վարձակալություն, այլապես՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս, Խուլմբը դիտարկում է որոշակի ցուցանիշներ, մասնավորապես, արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի տնտեսական ծառայության մեծ մասը:

Երբ Խուլմբը հանդես է գալիս որպես միջանկյալ վարձատու, այն առանձին է հաշվառում վարձակալության հիմնական պայմանագրում և ենթավարձակալությունում իր մասնաբաժինները: Խուլմբը ենթավարձակալությունը դասակարգում է հիմք ընդունելով վարձակալության հիմնական պայմանագրից առաջացող օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը, այլ ոչ՝ հիմքում ընկած ակտիվը: Եթե վարձակալության հիմնական պայմանագիրն իրենից ներկայացնում է կարճաժամկետ վարձակալություն, որի նկատմամբ Խուլմբը կիրառվում է վերը նշված ազատումը, ենթավարձակալությունը դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն:

Եթե պայմանավորվածությունը պարունակում է վարձակալության և ոչ վարձակալության բաղադրիչներ, Խուլմբը հատուցումը պայմանագրի բաղադրիչների միջև բաշխելու համար կիրառում է ՖՅՄՍ 15:

Գործառնական վարձակալությունից ստացված վարձավճարները Խուլմբը ճանաչում է որպես եկամուտ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ որպես «այլ հասույթ» հոդվածի մաս:

(կ) Սեզմենտային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզմենտը Խմբի բաղադրիչ է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեությունում, որոնցից այն կարող է վաստակել հասույթ և կրել ծախսեր, ներառյալ Խմբի

այլ բաղադրիչների հետ գործառնություններից հասույթը և ծախսերը: Բոլոր գործառնական սեզմենտների գործառնական արդյունքները կանոնավոր կերպով վերանայվում են գլխավոր որոշում կայացնողի կողմից, սեզմենտին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով, որի գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն: Ղեկավարությունը գտնում է, որ հոլմբը հանդիսանում է մեկ գործառնական սեզմենտ:

29. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս հոլմբը ժամկետից շուտ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

ա/ 2022թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտած նոր ստանդարտներ, մեկնաբանություններ և փոփոխություններ

1) ՖՀՄՍ տարեկան բարեփոխումներ 2018-2020

2020 թվականի մայիսին ՀՀՄՍԽ թողարկեց նվազ կարևորության փոփոխություններ ՖՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրում», ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ», ՀՀՄՍ 41 «Գյուղատնտեսություն» ստանդարտներին և ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ» ստանդարտին ուղեկցող ցուցադրական օրինակներում:

2) ՀՀՄՍ 37 «Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ» (Փոփոխություն - Անբարենպաստ պայմանագրեր - Պայմանագիրը կատարելու ծախսեր)

2020 թվականի մայիսին ՀՀՄՍԽ թողարկեց ՀՀՄՍ 37-ի լրացումներ՝ ավելացնելով 68A պարագրաֆը՝ պայմանագիրը որպես անբարենպաստ պայմանագիր ճանաչելիս գնահատման ընթացքում ներառվող ծախսերը որոշակիացնելու նպատակով: Ակնկալվում է, որ այս փոփոխությունների արդյունքում ավելի մեծ քանակությամբ պայմանագրեր կհամարվեն անբարենպաստ, քանի որ փոփոխությունները ընդլայնում են այն ծախսերի շրջանակը որոնք ներառվում են անբարենպաստ պայմագրերի գնահատման մեջ:

3) ՀՀՄՍ 16 Հիմնական միջոցներ (Փոփոխություն - Նախքան նպատակային նշանակությամբ օգտագործում ստացվող մոլտքեր)

2020 թվականի մայիսին ՀՀՄՍԽ թողարկեց ՀՀՄՍ 16 փոփոխություններ, որոնք արգելում են ընկերություններին ակտիվը օգտագործման նախապատրաստելու ընթացքում ստացվող մոլտքերի նվազեցումը համապատասխան հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքից: Փոխարենը, ընկերությունները պետք է ճանաչեն համապատասխան մոլտքերը վաճառքներից և դրանց վերաբերվող ծախսերը եկամուտների և ծախսերի կազմում և ոչ թե նվազեցնեն գույքի սկզբնական արժեքից:

Նշվածներից ոչ մեկը չունի նշանակալի ազդեցություն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

բ. Հրապարակված, սակայն դեռևս չգործող ՖՀՄՍ-ների նոր ստանդարտներ և փոփոխություններ

1) ՖՀՄՍ 17 Ապահովագրական պայմանագրեր

ՀՀՄՍ 17 ներկայացրեց ապահովագրական պայմանագրերի հաշվառման միջազգայնորեն հետևողական մոտեցում: Նախքան ՀՀՄՍ 17 ամբողջ աշխարհով առկա էին նշանակալի տարբերություններ, որոնք կապված էին ապահովագրական պայմանագրերի հաշվառման և բացահայտումների հետ, քանի որ ՀՀՄՍ 4 թույլատրում էր նախկինում կիրառվող բազմաթիվ (ոչ ՀՀՄՍ) մոտեցումների կիրառման շարունակություն: ՀՀՄՍ 17-ի կիրառման արդյունքում նշանակալի փոփոխություններ կպահանջվեն բազմաթիվ ապահովագրական ընկերությունների

համար՝ առաջ քաշելով գոյություն ունեցող համակարգերի և ընթացակարգերի ճշգրտումներ: Նոր ստանդարտը դիտարկում է ապահովագրական պայմանագրերը որպես ֆինանսական գործիքի և ծառայության մատուցման պայմանագրերի համակցություն, որոնց զգալի մասը ժամանակահատվածի ընթացքում էապես փոփոխվող դրամական հոսքեր են գեներացնում: Այսպիսով, այն որդեգրում է հետևյալ մոտեցումները.

- Միաձուլում է ապագա դրամական հոսքերի ներկա չափումը շահույթը պայմանագրով մատուցվող ծառայությունների մատուցման ժամանակի ընթացքում ճանաչման հետ
- Ներկայացնում է ապահովագրական ծառայությունների արդյունքների (ներառյալ ապահովագրական հասույթը) տարանջատումը ապահովագրության ֆինանսական եկամուտներից և ծախսերից, և
- Պահանջում է կազմակերպությունից կատարել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրություն յուրաքանչյուր պորտֆելի մասով առ այն, թե ճանաչել արդյոք ապահովագրության ֆինանսական եկամուտները և ծախսերը ամբողջությամբ եկամտի և ծախսերի կազմում, թե որոշները ճանաչել այլ համապարփակ արդյունքի կազմում:

ՖՀՄՍ 17 թողարկումից հետո կատարվել են փոփոխություններ և կիրառման ժամկետի հետաձգումներ:

2) Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումներ (ՀՀՄՍ 1 և ՖՀՄՍ Գործնական Հայտարարության 2 փոփոխություն)

2021 թվականի փետրվարին ՀՀՄՍ-ն թողարկեց ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն, որը փոփոխեց հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը վերբերվող բացահայտման պահանջները «Նշանակալի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունից» «հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ էական տեղեկատվության»: Փոփոխությունները պարունակում են ուղեցույց այն մասին, թե որ դեպքերում է, որ հաշվապահական հաշվառման վերաբերյալ տեղեկատվությունը հավանական է, որ կդիտարկվի էական: ՀՀՄՍ 1 փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2023 թվականի հունվարի 1-ին կամ ավելի ուշ սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Թույլատրվում է նաև վաղ կիրառումը: Քանի որ ՖՀՄՍ Գործնական հայտարարությունները ոչ պարտադիր ուղեցույցներ են, ՖՀՄՍ գործնական հայտարարություն 2-ի համար ուժի մեջ մտնելու պարտադիր ամսաթիվ սահմանված չէ:

3) Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8 փոփոխություն)

2021 թվականի փետրվարին ՀՀՄՍ-ն թողարկեց ՀՀՄՍ 8 փոփոխություն, որի միջոցով ՀՀՄՍ 8-ում ավելացվեց հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանումը: Փոփոխությունները պարզաբանեցին նաև, որ մուտքային տվյալների և չափման մեթոդների փոփոխությունները նույնպես համարվում են հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխություն, բացառությամբ այն դեպքերի երբ դրանք հանդիսանում են նախորդ տարիների սխալի ուղղման արդյունք:

4) Վարձակալության գծով պարտավորություն «Վաճառք և հետագա վարձակալության» դեպքում (ՖՀՄՍ 16 փոփոխություն)

ՖՀՄՍ մեկնաբանությունների կոմիտեն 2020 թվականի հունիսին թողարկել է օրակարգային որոշում՝ Վաճառք և հետագա վարձակալություն փոփոխական վճարների պարագայում: Այս խնդիրը հասցեագրվել է ՀՀՄՍ-ն մի քանի առումներով: ՀՀՄՍ-ն թողարկել է վերջնական փոփոխությունները 2022 թվականի սեպտեմբերին: Փոփոխությունները պահանջում են վաճառող-վարձակալից որոշել «վարձակալության վճարները» կամ «վերանայված վարձակալության վճարները» այնպես, որ վաճառող-վարձակալը չճանաչի որևիցե օգուտ/վնաս, որը վերաբերվում է իր կողմից պահպանվող օգտագործման իրավունքին:

5) ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (Փոփոխություն - Պարտավորությունների՝ որպես ընթացիկ կամ ոչ-ընթացիկ ներկայացում)

2020 թվականի հունվարին ՀՀՄՍ-ն թողարկեց ՀՀՄՍ 1՝ պարտավորությունների՝ որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ դասակարգում փոփոխությունը, որը հետագայում մասամբ փոփոխվեց 2022 թվականի հոկտեմբերին թողարկված «Սահմանափակող դրույթներով (կովենանտներով) ոչ ընթացիկ պարտավորություններ» փոփոխությամբ: Փոփոխությունները պահանջում են, որպեսզի ընկերության՝ պարտավորության մարման հետաձգման իրավունքն հաշվետու

Ժամանակաշրջանից հետո առնվազն 12 ամսվա ընթացքում, պետք է ունենա իմաստ և առկա լինի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Պարտավորության դասակարգման վրա ազդեցություն չի թողնում ընկերության՝ պարտավորության մարման հետաձգման իրավունքից հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո առնվազն 12 ամսվա ընթացքում օգտվելու հավանականությունը: COVID-19 համավարկի արդյունքում հորիզոնորդ հետաձգել է փոփոխության կիրառումը մեկ տարով՝ մինչև 2024 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

6) ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (Փոփոխություն - ՍԱհմանափակող դրույթներով (կովենանտներով) ոչ-ընթացիկ պարտավորություններ)

Պարտավորությունների՝ որպես ընթացիկ կամ ոչ-ընթացիկ ներկայացում փոփոխությանը հաջորդիվ, ՀՀՄՍ-ի ՀՀՄՍ 1 լրացուցիչ փոփոխություններ թողարկեց 2022 թվականի հոկտեմբերին: Եթե ընկերության՝ մարման հետաձգման իրավունքը կապվում է որոշակի պայմաններին համապատասխանության հետ, նման պայմանները ազդում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հետաձգման իրավունքի առկայության վրա այն դեպքում, եթե ընկերությունը պետք է ապահովեր նշված պայմաններին համապատասխանությունը մինչև հաշվետու ամսաթիվն ընկած ժամանակահատվածը, կամ դրա դրությամբ և չեն ազդում՝ եթե պայմանների համապատասխանությունն պետք է ապահովվի հաշվետու ամսաթվից հետո: Փոփոխությունները նաև պարզաբանում են «մարում» եզրույթի իմաստը՝ պարտավորությունների ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ դասակարգման նպատակով: Նշվածներից ոչ մեկը չունի նշանակալի ազդեցություն Ընկերության ապագա ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: